

SIDE

Eesti raudtee- ja posti-telegraafi-telefoni-teenijate kutse-organisatsioonide häälkandja

Tellimise hinnad:	Ilmub üks kord kuus	Kuulutuste hinnad:
Aastas postiga Mk. 180.—	Tellimisi võetakse vastu igas raudteejaamas, ladudes, raudtee- ja posti-telegraafi-teenijate kutseorganisatsioonide ja nende osakondade juhatuste juures, kõigis postkontorites ja lehe tellimise kohtil. Toimetus ja talitus: Tallinnas, Tehnika t. 16. Telefon Balti keskj. 201.	$\frac{1}{1}$ lehekülj Mk. 3000.—
" postita " 150.—		$\frac{1}{2}$ lehekülge " 1500.—
$\frac{1}{2}$ " postiga " 100.—		$\frac{1}{4}$ " " 750.—
$\frac{1}{2}$ " postita " 85.—		$\frac{1}{8}$ " " 400.—
Üksiknumber " 20.—		Tekstis 50% kallim.

Nr. 4/5

Aprill/Mai 1925 a.

II. aastakäik

II Üleriikline raudteelaste kongress

Tallinnas 25.—27. märtsini 1925. a.

(Järg.)

Mandaatkomisjoni protokollil kannab ette kom. esimees hra Liiv:

Kongressi poolt valiti päevakorra punkt 3. all mandaatkomisjoni liikmeteks hrad Liiv, Eksta, Hendriks, Metusala, Liivak, Dobrask ja Grigordoi.

1. Omavahelisel kokkuleppel jagati ametid järgmiselt:

Komisjoni esimeheks: Liiv, esimehe abiks: Liivak. Sekretäriks: Eksta, sekretäri abiks Dobrask ja ametita liikmeteks Metusala, Hendriks ja Grigordoi.

2. Kongressi korraldaval komisjonilt võeti üle kongressi saadikute volitustesse puutuv materjal (nimekirjad ja volikirjad ühes pea- ja esitajate kogude ehk kongresside protokollide väljavõtetega) alltähendatud organisatsioonidelt: 1) Elektrotehnika alal teenijate, 2) Teemeistrite ja hoonete järelevaatajate, 3) Rongiteenijate, 4) Jaamateenijate, 5) Liikumise osakonna jaamaametnikkude, 6) Raudteevalitsuste, nende osakondade ja jaoskondade ametnikkude, 7) Pärnu-Tallinna kitsaroopalise raudtee tee- ja ehitusosakonna teenijate, 8) Vedurijuhtide ja 9) Kontoriametnikkude kutseühing.

3. Elektrotehnika alal teenijate kutseühingu poolt esitatud liikmete nimekirja järgi (45 liiget) on valitud kongressile 2 saadikut: *Karl Kukemelk* ja *Aleksander Brücker*; viimase mitteilumise tõttu ilmunud kandidaat *Johanson*.

4. Teemeistrite ja hoonete ülevaatajate ametiühisuse poolt esitatud nimekirja järgi (53 liiget) on valitud kongressile 2 saadikut: *G. Vipper* ja *K. Grigordoi*.

5. Rongiteenijate kutseühingu poolt esitatud nimekirja järgi (169 liiget) on valitud 7

saadikut: *R. Poobul*, *G. Pertmann*, *A. Hendriks*, *J. Milt*, *A. Koppel*, *A. Reimann* ja *H. Kirik*. ..

6. Liikumise osakonna jaamateenijate kutseühingu poolt esitatud nimekirja järgi (300 liiget) on valitud 12 saadikut: *E. Ulm*, *R. Uhver*, *K. Pillenberg*, *M. Nõmmik*, *A. Liivak*, *R. Alnek*, *R. Taal*, *H. Väli*, *J. Janson*, *A. Veelmann* ja *H. Koplümäe*.

7. Liikumise osakonna jaamaametnikkude kutseühingu poolt esitatud nimekirja järgi (295 liiget) on valitud 12 saadikut: *E. Grünberg*, *K. Toom*, *D. Tamm*, *A. Timusk*, *H. Tats*, *H. Kangur*, *J. Huik*, *R. Seeberg*, *R. Ojason*, *V. Lambakahar*, *L. Dobrask* ja *G. Riiwes*.

J. Huiki mitteilmumise puhul tema asemel ilmunud kandidaat *P. Koot*.

8. Raudteevalitsuste nende osakondade ja jaoskondade ametnikkude kutseühingu poolt esitatud nimekirja järgi (246 liiget) on valitud: Tallinnast: *A. Melencuk*, *Silber*, *Prüggi*, *Liiv*, *Tustit*, *Sõnno*, *Grauen* ja *Simsivart*; Valgast: *Toom* ja *Jakobson*; kokku 10 saadikut.

9. Pärnu-Tallinna kitsaroopalise raudtee tee- ja ehitusosakonna teenijate kutseühingu poolt esitatud nimekirja järgi (75 liiget) on valitud 3 saadikut: *K. Schleicher*, *M. Veisson*, *A. Rauga*.

10. Kontoriametnikkude kutseühingu poolt esitatud nimekirja järgi (188 liiget) 8 saadikut: *K. Sallun*, *K. Johanson*, *R. Kuulberg*, *J. Ručka*, *A. Pung*, *A. Elbrecht*, *A. Kuusk*, *P. Kangro*; nendest on Elbrecht end ära öelnud, mille tõttu tema asemel ilmunud kandidaat *A. Palm*.

11. Vedurijuhtide kutseühingu poolt esitatud kolme nimekirja järgi (187 liiget) on neil õigus saata kongressile 7 saadikut. Volikirjade

revideerimisel selgus, et Vedurijuhtide kutseühingu poolt ilmunud saadikud olid varustatud volikirjadega, mis välja antud selle kutseühingu osakondade poolt ja nimelt: II osakonnast: *Johannes Viidingile*; I osakonnast: *Aleksander Niklas'ele*; IV osakonnast: *Adalbert Metusala'le*, *Emil Voll'ile* ja *Voldemar Lillimägi'le*; nende valimised on fikseeritud üldkoosoleku protokollidega, mille väljavõte on olemas. Peale nende on kongressile ilmunud ilma üldkoosoleku vaიმiste protokollil väljavõtete esitamise: Vedurijuhtide kutseühingu poolt: *Petter Rääbis* ja *Julius Adelheid*; kokku 7 saadikut. Viimase kahe õiguste kindlaksmääramist kongressist osavõtmiseks otsustas mandaatkomisjon esitada kongressile.

Seega on üldine kokkuvõte:

1558 organisatsiooniliikme pealt on mandaatkomisjonide poolt registreeritud täieõiguslisi saadikuid 61 ja puuduliste volitustega 2. Peale selle loetakse hääleõiguslisteks kongressiliikmeteks keskühingu juhatus täies koosseisus, nimelt: *A. Pirn*, *V. Menkov*, *M. Rebassov*, *K. Valk*, *E. Müllerhof*, *A. Michelson*, *B. Eksta* ja *V. Abramow*. Üldine kongressiliikmete arv — 71.

Peale protokollil ärakuulamist ja läbirääkimisi tehakse ja võetakse ühelhäälel vastu järgmine ettepanek:

„Kinnitada mandaatkomisjoni ettepanek ja lubada kahele saadikule, kelle volitused veel selgitusel, osa võtta kongressi tödest, kohustades neid oma vormilisi volitusi esitama kongressi juhatasele järgmiseks istanguks.“

Erakorralise teadaandena teatab kongressi juhataja hra Melencuk, et Keskühingu ja „Side“ aruannete revideerimiseks valitud 5-liikmeline komisjon, mille esimeheks valiti hra Prüggi, on oma ülesannete täitmisele asunud ja palub Keskühingu ja „Side“ juhatusi anda komisjonile selleks tarvilisi materjale ning selgitusi.

Päevakorra punkti juure tagasi minnes, teeb kl. Pirn Keskühingu juhatase nimel ettepaneku: määrata 1925. aasta liikmemaks endises suurus, s. o. 50 mk. iga kutseühingu liikme pealt.

VIII. 1925. AASTA EELARVED.

a) Eelarve kava kannab ette Keskühingu juhatase esimees hra A. Pirn, seletades, et see tema isiklik kava olevat, kuna juhatase koosolekul eelarve kohta ei olnud võimalik enamalt kindlat seisukohta võtta, sest et teadmata oli, kui palju Keskühingusse 1925. a. liikmeid edasi jääks. Teadupärast lahkus Keskühingust möödunud aastal tee- ja ehituste osakonna teenijate kutseühing ja selle asemel organiseerus teine samasugune (Pärnu-Tallinna raudtee teenijate algatusel), kelle liikmete arvu kohta teateid saadi alles kongressi eelpäevil.

Keskühingu 1925. a. eelarve oleks järgmine:

A. Sissetulekud.

Ülejääk 1. jaanuariks 1925. a.	13.320.—
Sisseastemaks	750.—
Liikmemaks organisatsioonide liikmete arvu järele, 1558 liikme pealt, à 50 marka	77.900.—
	<hr/>
	91.970.—

B. Väljaminekud.

Asjaajaja palgaks à 5000 mk. kuus	60.000.—
Kantseleikuludeks	10.000.—
Balti riigiteenijate konverentsist osavõtte kulud	6.000.—
Kongressi kulud	2.000.—
Ettenägemata kulud, mida võiks kasutada teiste organisatsioonide liikmemaksudeks, ehk kui see tarviline pole, jääks ülejäägiks	13.970.—
	<hr/>
	Kokku: 91.970.—

Erakorraliselt teatab kl. Sallun, et keskühingu ja „Side“ aruannete revideerimise komisjon on oma esimeheks valinud hra Prüggi.

Kl. Prüggi teatab, et nimetatud komisjon on töö omavahel järgmiselt jaotanud: hrad Prüggi ja Kangur — algavad keskühingu aruannete, ja hrad Sallun, Kuulberg ja Rukki — ajakirja „Side“ aruannete revideerimist.

Keskühingu 1925. a. eelarve asjus võetakse vastu ettepanek:

„Eelarve vastu võtta. Väljaminekuid teha sissetulekute piirides.“

Kuna ajakirja „Side“ eelarved kongressile esitatud ei ole, tehakse ettepanek, et „Side“ eelarve tuleks arutusele võtta peale vastava komisjoni otsuse ärakuulamist. See ettepanek võetakse ühelhäälel vastu.

Tehakse veel ettepanek, et komisjon moodustada, kes „Side“ paremale järjele tõstmise küsimuse läbi töötaks ja kongressile esitaks. Selle poolt antakse ainult üks hääl ja ettepanek loetakse tagasilükatuks.

IX. KESKÜHINGU DEKLARATSIOON 1924.

A. KONGRESSI OTSUSTE TÄITMISEST.

Juhatase deklaratsioonina kannab ette kongressile Keskühingu sekretär järgmise seletuse:

Mäletavasti, oli meil möödunud aasta kongressil arutamisel üldse 33 päevakorrapunkti; mõni neist õige laiaulatuslik, mille täitmine oleks võimalik olnud seadusandlikul teel, vastavate seaduste muutmiseega ehk täiendamisega. Oli aga ka neid, milliste täideviimine ainult raudteevalitsustest oleks rippunud.

Kui m. a. kongress lõpul oli, avaldasid administratsiooni esitajad arvamist, et kõik otsused, mis kongress vastu võtnud, kainelt kaalutud olnud ja et neist vähemalt 75% täitmist leiavad.

Aasta möödus ja käesoleva kongressi saadikud näevad päevakorrapunktidesse sisse võetud olevat enam kui 75% neidsamu küsimusi, mis mineval aastal arutamisel olnud. Mõistagi, on see imestamisvääriline ja mõnigi kongressi saadik saab mulje, et möödunud kongressi otsustega on vähe arvestatud.

Keskühingu juhatusele korduvad igapäev etteheidet, et see liig loid olnud samme astuma ühe või teise otsuse täitmise suhtes. Võib olla, on siin tõeliselt osalt süüdi ka Keskühingu juhatuse oma vilumatusega, kuid suurema süü lükaks eemale ikkagi, — nagu ma loodan, — minu praegune aruanne, mida ma esildan lugupeetud saadikutele siin Keskühingu juhatuse deklaratsioonina 1924. aasta kongressi otsuste täitmise üle.

Esimesena oli Keskühingu juhatusel täita kongressi otsuse punkt 8. See on *organisatsioonide ruumide küsimus*.

Ruumide küsimuse kohta saadeti teedeministrile mai- ja juunikuus möödunud aastal kaks palvet. Esimeses neist näidati andmed, mis õigustaksid raudteelasi nende ruumide saamise peale, kus meie praegu viibime.

Vastust meie teedeministrilt ei saanud. Küll aga saime kuulda, et raudteevalitsus vastuse saanud ja teedeminister põhimõttelise nõusoleku avaldanud ruumide üleandmiseks.

Hiljem kerkis päevakorrale kuulujutt, et kõnesolevaid ruume otsustatud anda mingisugusele tööstuskoolile. Lõpuks kippus see sõnum ka tõsiasjaks saama. Algas igasuguste eriteadlaste külaskäik nende ruumide järelevaatamiseks ja samal ajal teati rääkida, et raudteevalitsus omale uue ruumi saavat, tuntud Tallinna Pika tänava „pilvelõhkujas.“

Sel puhul esildas Keskühingu juhatuse Riigivanemale, ärakirjas teedeministrile, pikema kirjelduse Tehnika tänava ruumide suhtes ja näitas, et nende ruumide peale raudteelastel ometigi moraalne õigus on, kuna need ruumid endise kooliseltsi omandus ning raudteelaste korjatud rahaga ehitatud.

Vastust, nagu see harilik, peale tempelmärke nõudmise, ei tulnud.

Tuli pööre valitsuses. Uus minister oli raudteelane, nüüd olime veendumuses, et asi edema hakkab, — kuid see kujunes aga hoopis vastupidiseks. Kuulujutud raudteevalitsuse ümberkolimise üle said kindlama ilme, selle üle ilmusid tihtipeale pikad kirjeldused ka ajalehtis.

Käesoleva aasta algul saatis Keskühingu ju-

hatuse ruumide asjus teedeministrile uue märgukirja.

Samal ajal saadeti Riigikogu sotsiaaldemokraatlikule rühmale ja eraldi rahvasaadikule hra Martnale pikem kiri, et see raudteelaste organisatsioonide ruumide küsimust ka omalt poolt toetaks. Peeti läbirääkimisi ka teiste riigikogurühmade vastutulelikumate liikmetega, näiteks, hra Uibopuuga, kes raudteelaste eluga rohkem tuttavad.

Lõpuks toetas ruumide üleandmist raudteelaste valdamisele ka asutatud Kaitseliidu raudtee malevkond, kellel need ruumid hädatarvilised oleks olnud tema liikmete riviõppusteks.

Kõige selle peale vaatamata, on see küsimus lahendamata ja kurvastusega peame siin konsulteerima, et selles raudteelastele vastu ei ole tuldud. Raudteevalitsus on meid ses küsimuses omalt poolt küll toetanud, ka on meile mõni ruum kasutada antud, kuid ikkagi ajutiselt.

Edasi oli Keskühingu juhatusel täita päevakorrapunkt 8b: *oma ajakirja väljaandmist teostada*. Teadupärast on see läbi viidud. Alguks oli kavatsatud ajakirja välja anda 2 korda kuus, kui tingimused, millega siin nii ühes kui teises küsimuses tuli arvestada, lubasid meie ajakirja edasi anda ainult üks kord kuus.

Järgmisena oli juhatusel täita päevakorrapunkt 11 — *ametiasutuste tööde lihtsustamise võimaluse selgitamine*.

Selles suhtes pöörati vabariigi valitsuse poole. Ka raudteevalitsusele tehti teatavaks kongressi seisukoht ses küsimuses. Peab tähendama, et raudteevalitsus asja pooldas, aga et meil on maksivad veneaegsed seadused ja asjaajamise kord, siis ei saanud raudteevalitsus siin, mõistagi, omal algatusel midagi läbi viia.

Keskvalitsus pole selleks aga mingisuguseid juhtnööre annud.

Teedeministerium, selle asemel, et töid lihtsustada ja vähendada, sai aru lihtsustamisest omamoodi. Nii näiteks nõuti möödunud aastal (just tol ajal, kui ametnikkudel kevadepühad algasid) igasuguseid statistilisi andmeid, millest omal ajal ka kirjutatud „Sides“ (vaata nr. 3), mis otse imestamisvääriks. Ja, ma pean tähendama, niisuguste andmete kogumine kordub tihtipeale. Kokkuvõttes saab mulje, et meie keskvalitsus tööde lihtsustamiseks ei taha midagi ette võtta. Tööde lihtsustamist nõutakse, aga, kui sellekohaseid ettepanekuid tehakse, siis ei ole asjas algatajaid keskvalitsuses olemaski. Lihtsustamiseks vajalikud väljatöötamiseks puuduvad jõud ja need kahanevad aast-aastalt ikka vähemaks, sest et enne selle tähtsa küsimuse läbiviimist tekkis meil teatud koosseisude vähendamise

palavik, millest ma teises kohas selgitust tahan anda.

Siis — *töötundide jaotus*, — päevakorrapunkt 12. Selles küsimuses võin teatada lugupeetud saadikutele, et raudteevalitsus seda ettepanekut eitas. Tema vaade ses suhtes oli avaldatud „Sides“ nr. 5 möödunud aastal.

Edasi, — päevakorrapunkt 13, — *palgaküsimus* — see on olnud üks kõvem pähkel.

Palgaküsimuse üle on vabariigi valitsus meilt 6 märgukirja saanud ja neli neist on avaldatud ka meie ajakirjas.

Palgaastmete jagamiseks peeti möödunud suvel 24 erikoosolekut.

Peab tähendama, et need õnnetud olid, kus vaidlusrikkad koosolekud väheseid kokkuleppeid saavutasid. Üks kui teine kutseühing jäi eriarvamisele ja astmete jaotusel läks läbi lõpuks niisuguseid konarlusi, mis midagi paremat ei toonud. Seda astmete jaotust kroonis omakord siis veel raudteevalitsus oma koosolekul 7., 8. ja 16. juulil, kes vaatamata kõigist ettepanekuist iseäralise otsuse tegi ja palgaastmed veel suuremasse segadusse paiskas.

Mõistagi, ei läinud ka needki kavad läbi, ja nii on palgaküsimus täies ulatuses lahendamata.

Et omale tugevamat seljatagust soetada, mis ühe kui teise asja solidaarseks läbiviimiseks kasulik oleks, ühineti Posti-telegraafi-telefoni teenijate kutseühinguga, kord isegi ka Raudteelaste Liiduga. Paar märgukirja, nihästi palga kui ka koosseisude vähendamise suhtes, esitati vabariigi valitsusele ühiselt nende organisatsioonidega. Pea tuli aga meil siiski Raudteelaste Liiduga ühinemisest loobuda, sest et nende nõudmised meie omadele ei võrdunud, ja edaspidine koostööamine jäi Posti-telegraafi-telefoni kutseühinguga, milleks nende organisatsioonide vahel isegi vastav kokkulepe sõlmitud.

Möödunud aasta lõpul esitati vabariigi valitsusele veel 2 märgukirja palkade suhtes. Esimeses neist paluti ajutist toetust 1 kuupalga näol.

Sellele tuldi, teadupärast, nii palju vastu, et pool kuupalka välja makseti.

Teises märgukirjas paluti palkade üleviimist kulla alusele, sest et meie mark möödunud aastal järjekindlalt langes. Pärast, kui margakurs peatuma jäi, kukkus see küsimus välja, ja nii pole meie selle tarvidust enam nüüd edaspidi rõhutanud.

Jaanuaris, käesoleval aastal, on keskühingu juhatus kõigile Riigikogu rühmadele ja vabariigi valitsusele adresseeritud märgukirjaga veelgi palgakõrgendust nõudnud.

Riia konverentsile saatis juhatus oma kaks esitajat, et ka seal palkade normi väljatöötami-

sest osa võtta. Tänni on palgaküsimus lahendamata ja tema saatusest ei ole mingid teateid.

Päevakorrapunkt 14. all vastuvõetud otsust, s. o. *kõrgemaastmeliste teenijate asetäitmisel nõutava vahetasu makmist* pooldasid põhimõtteliselt ka mõlemad raudteevalitsused, nii laia- kui kitsarööplise tee oma. Laiarööplise raudteevalitsus on, nagu meile teatati, selle kohta ka teedeministrile vastavaid ettepanekuid teinud. Tagajärjed on senini teadmata. Igatahes tuleb ses küsimuses Keskühingu juhatusel oma pealekäämist jätkata, mida ta ka on kavatsenud teha.

Päevakorrapunkt 15. kohta, see on: *riietevarrustuse küsimuses*, on raudteevalitsus (laia) seisukoha võtnud, et ta riietevarrustust ei vaata mitte kui palgalisa. Et riie laiaulatuslikumalt teenijatele välja anda, lubas raudteevalitsus esineda teedeministeriumi ees vastavate ettepanekutega. Tagajärg teadmata.

Pensioniseaduse kohta (punkt 17) esilditi märgukiri vabariigi valitsusele juba 27. IV. läinud aastal. Kohe peale kongressi paluti, et pensioniaeg algaks 55 aasta vanuselt, aga mitte 60, nagu see oli kavatsatud.

Tänu meie rahvaesituse kitsidusele, viidi pensioniseadus Riigikogus läbi siiski 60 aasta vanuselt arvates.

Siis punkt 18: *Perekonna abirahade seaduse muutmise küsimus*. Selle üle esildas Keskühingu juhatus vabariigi valitsusele ettepaneku, et perekonna abirahade seadust vastavalt meie kongressi otsusele muuta. Vastus, mõistagi, jäi saamata. Jällegi toetas ka raudteevalitsus seda küsimust, aga tagajärgi pole saavutatud.

Edasi punkt 19: *Korteriküsimus*. Siin teatas raudteevalitsus, et korterite jaotus on senini õiglane olnud. See vastus, ma arvan, ei rahulda, ja ses suhtes avaldab ehk käesolev kongress oma seisukoha; selleks võeti see küsimus ka uuesti praeguse kongressi päevakorda.

Edasi, — *tervishoiu küsimus*. Selle kohta raudteevalitsusest saadud vastus ilmus, teadupärast „Sides“ (vaata nr. 5).

Siis punkt 21: Suve puhkeajad. Selle kohta vastas raudteevalitsus, et temal on tulnud siin talitada vabariigi valitsuse poolt antud juhtnõuõride järele.

Punkt 22: *Tenistusse vastuvõtmise ja lahtilaskmise üle*. Selle küsimuse peale saadud vastus ilmus jällegi „Sides“ (nr. 5). Võiks tähendada, et raudteevalitsus siin niivõrd vastu on tulnud, et vabade kohtade väljakuulutamise üle saadetakse teated ka Keskühingule. Teenijate administratiiv-karistuste (päevakorrap. 32) kohta on raudteevalitsus nõusolekut avaldanud distsiplinaarkohtute sisseseadmist toetada. Selle kohta saadi teade alles hiljuti. Küsimus on tea-

dupärast, ka käesoleva kongressi päevakorda sisse võetud.

Punkt 24: *Vabadussõjast osavõtnud raudteelaste autasu küsimus on lahendamata*, ja et see põhimõtteline küsimus on, siis tuleks siin läbi rääkida, kuis selle asjaga peale hakata, sest nähtavasti ei mõtlegi vabariigi valitsus seda enam puudutada, olgu et selle kohta vastav ettekanne tehti möödunud aasta kongressi järel.

Edasi — *priipiletite küsimus*.

Kuigi raudteevalitsus siin meile vastas, et tema poolt on ses suhtes kõik võimalused ära kasutatud, ei rahulda see meid, ei saa rahuldada just sellepärast, et meil pileтите klasside jaotus ebaõiglasena edasi püsib.

Päevakorrap. 26: see on *teenijate varustamise üle raudteearsete maaribadega*, on raudteevalitsusega mitu korda kirjavahetusi peetud.

Vastutulekut pole olnud. Küsimuse lahendamine oleks täies ulatuses kuulunud raudteevalitsuse võimu piirkonda, nagu seda teab igüks. Milles siin asi seisab, seda ma ei tea seletada. ...*Raamatukogu küsimus* (päevakorrapunkt 27) on lahendamata selle tõttu, et Keskühingul pole olnud ruume. Vahepeal on aga raamatukogu antud kultuurharidusliku ühingu „Raudami“ valdamisele, kuna raamatukogu korraldatakse raudteevalitsuse ruumides. Raamatukogu ülendmise vastu protesteeriti ka kord, aga et raamatukogu korraldamiseks Keskühingul kapitali polnud, tuli leppida, et selle asja võtaks oma peale ühing, kes majanduslikult paremini kindlustatud. Küsimus on ka praeguse kongressi päevakorras ja sellepärast võiks kongress seda küsimust uuesti arutusele võtta.

Aasta jooksul on Keskühingu juhatus töötanud, kuis tal oskus olnud. On püütud muuseumi levitada läbikäimist ka välismaa raudteelaskonnaga, et nendelt õppida seda, mis meil tundmata, ehk milleks meil kogemused puudusid. Kongressi otsuste täitmine on küll visalt edasi läinud ja selles on osalt süüdi ka jõupuudus. Pean tähendama, et kõige valusamaks küsimuseks on ikkagi meil ruumide puudus ja sellega on takistatud kogu organisatsiooni tegevus.

See oleks kogu ülevaade Keskühingu juhatuse tegevuse üle möödunud aasta jooksul.“

Peale deklaratsiooni, kell 18.45, asub juhataja kohale hra Tats.

Deklaratsiooni asjus võtab sõna kl. Johanson. Informeerib kongressi palgaredeli kokkuseadmise komisjoni tööst möödunud suvel ja selgitab asjaolusid, mis seda tööd takistanud.

Jääb arvamisele, et see töö, ebaproduktiivsenä välja kujunes.

Kell 19 lõpetatakse koosolek.

KONGRESSI TEINE PÄEV.

III. istang.

Koosolek algab kell 9.25. Koos, alguses, 58 kongressiliiget. Administratsiooni esitajatest ilmunud: laiaroopalise raudtee valitsuse liikumise osakonna ülem hra *Reiman*, veosakonna ülema abi hra *Nigols*, arveosakonna ülem hra *Mänd*, töö- ja hoolekandeministeeriumi e sitaja hra *Sonin*.

Juhatab *Tats*, protokolleerib *Sõnno*.

Päevakorras viimasel koosolekul poolelijäänud päevakorrapunkt IX.

Sõna on kl. Rukki'l. Kõneleb eelmisel koosolekul hra *Michelsoni* poolt ettekantud deklaratsioonist. Teeb etteheiteid keskühingu juhatusesele, eriti palgaredeli väljatöötamise asjus, milline töö mingisuguseid tagajärgi ei ole annud.

Samast kõneleb kl. Silber ja teeb ettepaneku: *Ära kuulates keskühingu juhatuse deklaratsiooni 1924. aasta kongressi otsuste täitmise käigu üle, läheb kongress päevakorras edasi*.

Ettepanek võetakse vastu.

Erakorraliselt on sõna laiaroopalise raudtee valitsuse ülemaal hra *Reinok*'il. Teatab, et kongressi aeg on osutunud raudteevalitsusele õnnelt. Elarve asjus on palju tööd, eriti veel, et kavatsetakse laia- ja kitsateede valitsused ühendada, ning sellepärast puudub võimaals isiklikult kongressi tööd jälgida.

Teeb etteheiteid kongressi korraldavale komisjonile, kes materjalide saatmises raudteevalitsusele kitsi on olnud. Aja puudusel polnud võimalik kõigi täitmata jäänud otsuste põhjalik selgitamine, mispärast ka nende peale praegu raske on vastata. Raudteevalitsuse poolt on tehtud kõik, mis tema võimupiirides. Mis väljaspool raudteevalitsuse võimupiiri, on saadetud kõrgemale instantsile. Siiski oli ka otsuseid, mille kohta raudteevalitsusel tuli jääda eitavale seisukohale. Soovib, et ettepanekud kutseorganisatsioonide keskühingu poolt esitataks tulevikus läbitöötatult, konkreetset, vastasel korral võib neid ainult materjalina tarvitada, milline asjaolu, isenesest mõista, ei või kasutoovalt mõjuda.

Avaldab distsiplinaarikohtute asutamise küsimuses oma poolehoidu, kuna see rohkem usaldust teenijate keskele tooks.

Palub nõudmistes siiski võimaluseni möödumust pidada, arvesse võttes erakorralist läbielatatavat ajajärku. Samuti palub hoiduda tülidest ja omavahelistest lahkkelidest, mis kasu asemel ikka kahju toovad.

Soovib, et vahekord raudteevalitsuse ja teenijate vahel hea oleks.

X. PALGAKÜSIMUS.

Kl. Pirn teatab, et selle päevakorrapunkti üle oli ette nähtud referaat riigi statistika keskbüroo ametniku hra Lepp'a poolt. Kuna hra Lepp olevat teatanud, et temal on võimalus alles homme ilmuda, soovitab selle päevakorrapunkti arutust edasi lükata. Ettepanek võetakse vastu. (*Järg päevakorrapunkti 12. järele ja 28. märtsi koosoleku kirjeldus.*)

XI. RIIETEVARUSTUS.

a) Kl. Poobul võtab sõna vormiriietega varustamise asjus. Toob ette näiteid, et möödunud aasta kongressil anti teedeministeeriumi esitaja poolt lootust, et raudteelaste vormiriietega varustamist kavatakse toimetama hakata korra järele, nagu see politseiasutustes tarvitusel. Seni on see lubadus ikka veel lahendamata. Praegused vormiriiete kandmise tähtajad on nii pikad, et kõige parema tahtmise juures ei suuda rongiteenijad tarviliselt viisakalt riieda. Toob mitmesuguseid näiteid. Teeb ettepaneku — vormiriiete varustusasja komisjoni anda, kes vastava otsuse välja töötaks ja kongressile esitaks; soovitab määrata komisjoni 3-liikmeliseks.

b, d, e) Kl. Kuulberg arvustab riiete andmise korda.

Varustusosakond, kelle korralduses riiete väljajagamine, olevat töö- ja soeriiete õigeajalises muretsemises saamatu; samuti ka riiete väljaandmises. Toob näiteid puldanist kaitseriiete ja jaamade värvavahtide soeriiete kohta. Tallinna jaamas olevat viimased nii näotud, et isegi reisijad on selles asjas märkusi pillanud. Kõneleb väga nalja- ja lõbusas toonis, mis koosolijatelt muigeid välja kutsub.

Erakorraliselt on sõna raudteeülemal hra Reinokil. Palub sarnaseid asju, mis kongressile ehk ainult lõbustuseks võiksid olla, vähem arutusele võtta. Kannab ette uued andmed riietevarustuse korra kohta. Ühtlasi arvab, et varustusosakond võib välja anda ainult seda, mis ta lubatud krediite piirides jõuab muretseda. Küsimuse peale, miks varustusosakonna ülem, niihästi möödunud kui ka käesoleval kongressil, puudub, vastab hra teedeülem, et varustusosakonna ülema koht praegu vakantne on ja ajutine osakonna ülema asetäitja siin vaevalt jõuaks seletusi anda.

Kl. Johanson kurdab vormiriiete hoidmise ruumi puudusest Tallinna konduktorite reservis. Vastava ruumi puudusel ei olevat võimalik riideid korralikult hoida. Tuleb neid hoida hunikus, üksteise peal ja sagedasti ümber laduda. Riided rikutakse sellega kergesti ja muutuvad iseenesest kandmiseks kõlbmatuks. Sa-

muti tähendab, et senini väljaantud vormiriided kandmisel vähe vastupidavad on.

Kl. Prüggi kõneleb pikemalt vormiriiete määrustest. Toob näiteid endisest ajast ja praeguste vormiriiete ajaloost. Algus oli pandud vormiriiete muretsemisel raudteeülema käsukirjaga nr. 147.

Tõuke asja kiirustamiseks andis üldine laulupeidu Tallinnas. Sooviti selleks ajaks osa raudteelasi, kõige vähemalt rongiteenijaid ja Tallinna ümbruses jaamaametnikke, vormiriietesse panna. Tarviliste krediitide prudusele jõuti edasi esialgul vähe. Kuni tänini on raudteevalitsuse poolt mitmed ettepanekud tehtud, aga suurem osa nendest on kokku põrganud jällegi rahaküsimustega. Mõne päeva eest kinnitanud teedeminister uued riietevarustuse määrad, mis praeguse korra veidi laiemale alusele paneb.

Vastab kl. Lambakahari küsimuse peale, riiete valmistuskorra asjus, et riiete valmistuse tellimisi annab välja komisjon, millest osa võtavad kõigi asjast huvitatud osakondade ja personaal-laudkonna esitajad.

Kl. Kuulbergi faktilise märkuse peale, milles tähendatakse, et tema rääkis üksnes puldan-kuuest Tallinna jaama jaoks, ja et nõudmised selle, kui ka vahtide kasukate peale on õigel ajal, aegsasti jaama poolt tehtud, vastab kõneleja, et sõja ajal oli raske kasukanahku muretseda, tuli leppida ka halbadelega, valikut ei olnud sugugi. Praegusel ajal on müügi asjad paranenud. Nüüd võib ka rohkem rõhku panna materjali väljanägemise peale.

Sõna võtab veel kl. Niklas, kes arvab, et riietevarustuse asjus on mõndagi tehtud. Soovib, et parandused siiski võimaluse piirides aset leiaks.

Võetakse vastu hra Poobuli ettepanek 3-liikmelise komisjoni valimiseks. Selleks nimetatakse kandidaatideks hrad Prüggi, Schlecher, Poobul ja Alnek.

Hälteenamusega valitakse komisjoni liikmeteks Poobul, Alnek ja Schlecher.

Kontoriametnikkude erisooviavaldus samas küsimuses otsustatakse materjalina komisjoni anda. (*Komisjoni aruanne 28. märtsi koosolekul.*)

XII. TÖÖPÄEV JA PUHKEAJAD.

Kl. Menkov teatab, et selles asjas on ette nähtud Viljandi töökaitsekomissari hra Veidenbaumi referaat, kes alles homme 27. märtsil Tallinna saabub.

Kl. Pirn teeb ettepaneku — päevakorras oleva aine üle mõtteid vahetada.

a) Rongi- ja veduriteenijate üleliigsetest töötundidest räägib kl. Pertmann. Arvustab töö-

päeva pikkust ja jaotust nende teenijate suhtes, kes äri- ja pühapäevadel vahettegemata tööl peavad olema. Leiab praeguse korra ebakoooskõlas olevat riigi põhiseadusega, milles kõnelatud 8-tunnilisest tööpäevast. Soovitab moodustada komisjoni, kes ses asjas vastava ettepaneku teeks.

Juhatusel asub hra Melencuk.

b, d) Kl. Tats teatab, et Pärnu kitsaropaasul teel koosseisud vähemad olla, kui laiaropalisel. Avaldab soovi, et raudteevalitsuste ühendamise puhul koosseisud rohkem ühtlustataks.

Kl. Tats selgitab ametnikkude seisukorda, kes vaimlise tööga koormatud. Ei olnud enne, vene valitsuse aegu, ei tea ka kusagil naaberriikides nii pikka tööpäeva olevat, kui meil on. Soovitab, et tööpäeva asjus ettepaneku tegemiseks valitav komisjon ka vaimlise töö tingimusi arvesse võtaks.

Juhatab jälle hra Tats.

Kl. Prüggi rõhutab samuti meie vaimlise töö tööpäeva ülemäärasest pikkusest. Soovitab, et komisjon selles asjas konkreetse ettepaneku teeks.

e, f) Kl. Rukki arvustab ametnikkude koosseisude vähendamise korda ja viisi, kuidas see vähendamine läbi viiakse; ametnik lastakse lahti, töö jääb. Kes järelejäänud töö ära tegema peab, ei küsi keegi. Töö vähendamiseks pole seni veel ühtki tõsist sammu astutud. Ennem vastuoksa, on mõned uued aruanded ja teatelehed sisse seatud. Rõhutab tarvidust, et enne koosseisude vähendamist ametnikkude vallandamise abil, peaks ametiasutuste töökord vastavalt, töö lihtsustamise läbi, vähendatud olema.

Kl. Prüggi selgitab asja seisukorda, mis temale, kui personaallaudkonna juhatajale enam-vähem teada. Senini on põhimõtteks olnud, et ametist lahkuma peab see teenija, kelle kohta kaotatud. Raudteevalitsus on põhimõtteliselt järsu vähendamise vastu seisnud.

Küsimuse peale, mis mõeldakse teha, et ühest perekonnast kaks inimest, näiteks mees ja naine, ei teeniks, kuna teised teenitusest lahti lastakse, vastab kõneleja, et selle asja lahendamine seni raske on olnud. Seaduses puuduvad sellekohased nõuded. Siiski on püütud asja ülaltähendatud mõttes läbi viia ja on viidudki, eriti suuremal määral liikumisosakonnas.

Teise küsimuse peale: kas vastab tõele, et sel ajal, kui teenijaid vähendatakse ja lahti lastakse, tee- ja ehitusosakonnas uusi teenijaid juure võetakse, vastab hra Prüggi, et tema sarnastest juhtumistest ei tea; olnud ettepanekud, mis aga tagasi lükatud.

Kl. Pertmann kõneleb konduktorite koosseisude vähendamisest. Arvab, et vähendamise

protsent nende hulgas kõige suurem on olnud. Üksikut rongi teeniv meeskond on vähendatud 5 inimese pealt 4 peale. Rongi koosseadeid on sellevastu veel suurendatud: endise 55-vagunilise ülemäärana asemele on pandud 65 vagunit. Ka rongide kaalunorme on suurendatud. Kardab, kas mitte hädaohtlik ei ole, nii vähese pidurdajatega kaubaronge teenida. Koosseadete suurenemisega on ka rongi katkemise võimalused suurenenud. Segarongid jäävad tihti peale sihtjaamadesse jõudmisega hiljaks, mis niihästi reisijate, kui ka raudteevalitsuse poolt rahulolematuse välja kutsub. Näeb põhjusena, suuremal arvul, liig tuntava teenijate vähendamise vahejaamades.

Võtavad veel sõna: kl. Pirn, kõneledes vaimlise töö 6-tunnilise tööpäeva asjus. Asi on olnud ka arutusel Riia konverentsil, kus on soovitatud 6-tunnilise vaimlise tööpäeva sisseseadmist kõigis maades. Kl. Niklas räägib rongiteenijate tööajast, ja töörohkest, mist tihti peale maksvate määrustega vastolus on.

Faktilise märkusena selgitab kl. Prüggi tööjaotuse mõistet — töötægijatest ja töölolijatest.

Tehakse ettepanek — kõnelejate nimekiri kinni panna. Ettepanek võetakse vastu.

Erakorraliselt on sõna l.-r. liikumisosakonna ülema abil hra Riivesil. Hra Riives selgitab tehnilisi tingimusi, mil põhjal oli võimalik koosseisude vähendamist, eriti konduktorite seas, läbi viia. Vähendamise nõue on üles seatud, nagu teada, eelarve korras, mida raudteevalitsus peab täitma. Selgitab, et rongikoosseadete suurendamine on aset leidnud selle tõttu, et sõidukiirust on vähendatud 5 klm. võrra tunnis. Viimane asjaolu võimaldas ka rongi meeskondade vähendamist. Rongide katkemise hädaoht pole sugugi suurenenud. Samad sideketid, mis meil tarvitusel, võimaldavad palju suuremate koosseadete tarvitamist teedel, mis omavad tugevajoolisi vedureid. Segarongide hilinemise põhjuseid ei või üksnes teenijate vähendamise arvele panna: rohkem põhjenev on töörohkest kõikumus.

Järjekorras on sõna kl. Pung'il. Selgitab vaimlise ja kehalise töö vahekorra. Tunnistab selle ebanormaalseks ja protesteerib sarnase vahekorra püsima jätmise vastu kontori ametnikkude kutseühingu nimel.

Kl. Kukemelk toob paralleele telegraafitelefoni- ja teiste ametkondade töötingimustest. Ennem oli telegraafimehaanik palga suhtes võrdne teemeistrile, praegu ei tõuse ta palk remonditöölise omast kõrgemale. Tagajärjeks on loomulikult töösuse langemine. Mehaanikutel pole mingisugust võimalust jälgida igapäev edenevat tehnikat. Oleks hädatarviline kursuste korral-

damine. Näeb mahajäämise põhjuseid asjalolus, et telegraafi ja üldse elektri alal pole olnud õiget, püsisvat peremeest. Alguses oli erisakond. Siis liideti see jaoskonnana liikumiseosakonna juure, misjuures aga osa veosakonna alla läks. Praegu on ta täies ulatuses veosakonna juures. Alluvuse järjekord on aga väga keeruline. Kardab mitte ainult sekeldusi, vaid kahju asjale.

Otsustatakse moodustada komisjon, vastava ettepaneku valmistamiseks, millesse valitakse hrad Prüggi, Vipper, Pertmann, Rääbis, Kuke-melk, Pung, Veisson ja Ulm.

Pärastpoole teatab jaamaametnikkude rühma esitaja, et nemad oma kandidaadi tagasi kutsuvad. Selleläbi langeb komisjonist hra Tamm välja.

Juhataja teatab, et sõna on referendil hra Lepp'al. Referaat on *palgaküsimuse asjus*, mis kuulub päevakorrapunkt 10 juure.

Sissejuhatuses tutvustab referent kongressi tööga, mis palgaküsimuse alal seni tehtud mitmesugustes riikides, eriti Eestis.

Elatisminimumi, või selle mõõtja — index'i, väljaarvamiseks on võetud igapäevases elus rohkem tarvitataivate ainete hinnad. Ainete hulk peab vastama toitmise alammäärale. Ettetodavad andmed on ka asjatundjate arstide poolt mõõdukateks tunnistatud.

Toob paralleele palgaredelitest ja -astmetest Eestist ja meie naaberriikidest — Lätist, Leedust ja Soomest. Leiab, et Eestis on palgaastmeid liig palju; mujal märksa vähem, näiteks Leedus ainult 18, Lätis 20 ja Soomes 30.

Leedus on kõrgema astme palk alamastmest 8 korda suurem, Lätis 6 ja Soomes 10 korda.

Saadava palga poolest on Soome kõige paremates tingimustes. Ka maksetakse seal palk riigiteenijatele iga kuu algul ette.

Palga suurus peaks kooskõlas olema elukallidusega. Kui tõuseb elukallidus, peaks ka palgad tõusma. Igatahes peaks üldiselt tunnustatud elatisminimum garanteeritud olema.

Eestis oli jaanuarikuu k. a. ametlikkude andmete järele ühe inimese index mk. 2229,29, mis kolmeliikmelise perekonna peale välja teeks — mk. $2229,29 \times 2\frac{1}{2} = 5548,23$. 1923. aastal oli see mk. 4127,78.

Need arvud on võetud toiduainete eest toorel kujul. Statistika näitab, et 3 inimest tarvitavad ühise söögivalmistamise juures $2\frac{1}{2}$ jaoks arvatud toidu määra.

Selle järele oli Eestis jaanuarikuu kolmeliikmel. perekonna elatisminimum mk. 11 096,46. Üksikule inimesele, kes väljas söömas käib, oleks see summa mk. 8.560.—.

Võrdluseks naaberriikidega on need andmed dollarites: Eestis 29,59, Leedus 31,38, Lätis 32,72 ja Soomes 36,48 dollarit.

Eestis saavad 90 prots. teenijatest palka alla elatisminimumi normi, sest alles 4. palgaastmest hakkab peale palk, mis vastab elatisminimumile.

Kui tõsta palkasid Eestis tarvilisele kõrgusele, kokkukõlase elukallidusega, suureneksid riigi väljaminekud aastas umbes 550 miljoni marga võrra, mis teeks välja 25 prots. ümber üldisest palga eelarvest.

Ametnikud, kellele palk praegu 5000—10 tuhat marka kuus, saavad ainult 50 prots. ennesõjaaegsest palgast.

Kl. Pirni poolt tehakse ettepanek komisjoni valimiseks, kes välja töötaks ettepaneku palgaküsimuse asjus.

Teiselt poolt tehakse ettepanek — valida see komisjon 9-liikmeline, s. o. igast rühmast üks liige.

Mõlemad ettepanekud võetakse ühel häälel vastu, misjuures kandidaatideks nimetatakse ja valitakse hr. hr. Liivak, Johanson, Menkov, Pirn. Grauen, Milt, Müllerhof, Niklas ja Raag.

Kell 12,50 tehakse lõuna vaheaeg.

IV. istang.

Koosolek algas kell 15.

Juhatab hr. Niklas. Sekretäri lauas Michelson, Tustit ja Sõnno.

XIII. KORTERIKÜSIMUS.

Tehakse ettepanek, et korteriküsimuse arutamine edasi lükataks. Tee- ja ehitusosakonna ülem on teatanud, et soovib esineda pikema aruandega.

Ettepanek võetakse vastu häälteenamusega.

XIV. TERVISHOID JA PUHKEAJAD.

Refereerib arsti abi hr. Tuppits. Tutvustab kongressi tervishoiu tegevusega ja haiguste liikumisega. Haigete arv olevat kasvanud. Tuleb ette rohkem neid haigusi, mis tekivad alatoitluse tagajärjel. Suurenenud on ka haigete arv raudteelaste perekondade hulgas. Toob statistilisi andmeid ambulantside ja apteekide tegevusest. Näiteks, Tallinna apteegist on ennemal antud välja päeva jooksul keskmiselt 60 rohuretsepti. Nüüd tõuseb see arv sagedasti kuni 200 ja veel rohkem. Üks kolmandik väljaantavatest arstirohtudest sisaldavad kunstilise tootmise ainet, nagu rauaolust ja kalarasva, mis lähevad alatoitlusest tekkinud haiguste arstimiseks. Kalarasva üksi on ühe kuu jooksul kuni 15 puuda välja antud. Siiski on tervishoiu osakond kõik teinud, mis tema võimuses. See võime on aga kindlate eeskirjadega piiratud, millest kaugemale ei saa minna. Seltskond, s. o. raudteelaskond

ise peaks vastastikkuseks abiks käed külge panema. Soovitat kõigile raudteelastele hiljuti asutatud sotsiaal-abiandmise seltsi liikmeks astuda, mille eesmärgiks vastastikkune abiandmine oma liikmetele.

Peale referaadi avatakse läbirääkimised. Tõendatakse, et Haapsalu sanatooriumi ruumid on kitsad. Paljud, haiged, kes mudavannides arstimist vajavad, jäävad ruumipuudusel arstimata, mille tõttu haigused veel kaua kestvamaks kujunevad.

Kaarepere mõisa soovitatakse lastekodu asutamist, kuhu suve vaheaegadel võiks lapsi värskesse õhku linnast välja saata.

Kl. Silber kõneleb Läti raudteelaste poolt asutatud lastekodust, mida ta möödunud aastal Riias tundma õppinud.

Suvepuhkustest räägib kl. Pertmann. Toonitab, et rongiteenijatel on puhkuseaja saamine üksnes võimalik selle läbi, et teised nende asemel peavad rohkem töötama, s. o. ületunni tööd tegema. Järelikult kujuneb ühe puhkus teisele lisatöök. Loeb seda ebaloomulikuks.

Kl. Rääbis kõneleb asetäitjate vajadusest veduriteenijate puhkeajal. Ka nende juures praktiseeritakse puhkuste andmise asjus sama meetodi, nagu rongiteenijatel. Kui ühed puhkusel, peavad teised lisatööd tegema. Arvab, kui liikumisosakond võib tagavara agente pidada, siis peaks see ka teistes osakondades võimalik olema.

Sõna võtavad liikumisosakonna ülem hr. Reimann ja tema abi hr. Riives. Hr. Reimann seletab tagavara agentide tegevuse korda. Näitab, et neid kasutatakse jaamateenistuses, kus töö alaliselt ühesugune; ilma nendeta poleks jaamateenijatel üldse võimalik puhkusi kasutada. Rongija veduriteenijatel on vaheaegadel, mil rongide liikumise väiksem, hõlpsam puhkusel olla, ilma et teiste töö tõuseks. Hr. Riives selgitab põhjuseid rongi- ja veduriteenijate pikast teelolemise ajast. Toob väljavõtted aruannetest.

Kl. Rukki tutvustab kongressi puhkuseaja seadusega, mis uue riigiteenistuse seadusega maksuma hakkab.

Tehakse ettepanekuid, mis otsustatakse redaktsioonikomisjoni anda ja päevakorras edasi minna. (Redaktsioonikomisjoni aruanne 23. märtsil.)

XV. RIIGITEENIJATE ÕIGUSLINE KORD.

Juhatab hr. Melencuk.

Kl. Johanson kõneleb riigiteenistuse mõistest ja vahest ametniku ja vabapalgalise vahel.

Sama täiendab ka kl. Pirn.

Kl. Pung toob väljavõtteid riigiteenistuse seadusest ja leiab, et mõned paragrahvid kokkukõlas pole riigi põhiseadusega; kitsendavad kodan-

list vabadust, nagu näit., seltsidest osavõtmist.

Pole päri ka riigiteenijate liigitamisega ametnikkudeks ja vabapalgalisteks. Leiab, et teenistuse on kõigil ühesugune. Järelikult peaks ka teenistuse nimetus ühesugune olema.

Samuti leiab, et pensioni seadus on raudteelasele õnnetumalt välja kujunenud. Pensioni saamise algaeg, 60 aastast, on raudteelase jaoks liig suur. On vähe raudteelasi, kes neis rasketes teenistustingimustes nimetatud aastateni omas alalises astmetes on püsinud. Erandeid on mõned üksikud. Loodab, et tulevikus raudteelaste jaoks vanadusmäära alandatakse, kui mitte rohkem, siis ikkagi 5 aasta võrra.

Tehakse ja võetakse ühel häälel vastu järgmised ettepanekud:

„Kongress esineb sooviavaldusega 1) et riigiteenistuse seaduses (R. T. nr. 149—24a.) § v järele riigiteenijate jaotus, ametnikkudeks ja vabapalgalisteks ära jäetaks ja et sellega nimetatud seaduses ettenähtud soodustused kõigi koosseisudes näidatud riigiteenijate kohta laiendatuks, 2) et välja jäetaks riigiteenistuse seaduse § 33, kui ajanõuetele mitte vastas.“

„Kongress esineb sooviavaldusega, et pension, väljateenitud aja eest, saaks raudteelastele arvatud 55 aastast, aga mitte 60 aastast.“

Distiplinaar-kohtute asutamise asjus kõneleb kl. Prüggi. Rõhutab nende tarvidust, lootust avaldades, et need aitaks lahendada vahekorda raudteevalitsuste ja teenijate vahel.

Pannakse ette moodustada komisjon, kes vastava resolutsiooni välja töötaks.

Ühel häälel valitakse kolmeliikmeline komisjon, kuhu kuuluvad hr. hr. Prüggi, Abramov ja Ojason. (Resolutsiooni vastuvõtmine 28. märtsil.)

Tehakse ettepanek koosoleku lõpetamiseks, et komisjonid võiks tööle asuda, ja järgmisel päeval alustada tööd kell 10.

Ettepanek võetakse vastu.

Koosolek lõpeb kell 17,50.

KONGRESSI KOLMAS PÄEV

27. märtsil 1925. aastal.

V. istang.

Koosolek algab kell 10,25.

Juhatab hr. Melencuk. Sekretäri lauas sekretariaat täies koosseisus.

Kongressi liikmed kõik kohal.

Raudteevalitsuste liigestest ilmunud: Tee- ja ehituse osakonna ülem hr. Steinman, tema abi hr. Pihlak, arveosakonna ülem hr. Mänd, pärast liikumise osakonna ülema abi hr. Riives.

Päevakorras 26. märtsil poolelijäänud päevakorra punkt XIII.

Pikema kõnega esineb tee- ja ehitusosakonna ülema abi hr. Pihlak:

Korteriküsimus on raudteelaste seas praegu-sel ajal huviga jälgitav; seda väljendab ka asja-olu, et uute korterite juureehitamist oodatakse. Peale selle on raudteekorterid teenijate poolt, võib olla, ka iseäranis selle tõttu nõuetavad, et nad oma läheduse poolest ametkohtadele — rohkem lähedust pakkuvad on.

Korterite juuresoetamine sünnib sellel määral, nagu selleks krediiti lubatakse. Ehituse programm oli ette nähtud iga-aastane korterite juureehitamine Mrk. 25.000.000 väärtuses. Eestkätt ehitatakse uusi korterid neis punktides, kus korterikriis kõige teravam, nagu Tallinnas, Nõmmel ja Tapal. Uued korterid ehitatakse eestkätt väiksemad (nimelt 75 prots. üldarvust). Seda on soovitanud ka teedeministeerium.

Vanade korterite remonteerimine on sündinud võimaluse piires. Raskendatud oli see seni sellepärast, et sõja ajal suurem osa korterid kauem aega remonteerimata seisid.

Ka korterite kõrvalehituste juureehitamine ja nende korrashoidmine sünnib võimaluste piires.

Üldised korterite tüübid, samuti ka pinna suurus, on seni veel kindlaks määramata.

Küsimuse peale, kas teenijad, kes raudtee korterite kasutamises kohuslised, on kõik korteritega varustatud, vastab referent, et temal selle kohta praegu arvilist materjali ei ole, arvab aga siiski, et ammugi veel mitte kõik.

Küsimusele, miks on Tehnika tän. nr. 16 k. maja üürid teiste majade üüridest kõrgemad, vastab referent, et raudteevalitsuse ettepaneku järele oli ette nähtud ühesugune üür kõigis majades. Kõrgemad üürid on raudteevalitsusele ette kirjutatud.

Ettepanud sellekohase küsimuse peale vastab referent, et Tehnika tän. nr. 16-k maja keskükte kütja palk on koosseisude eelarves ette nähtud ja see üürikkude kanda ei jää.

Uueks üüriormide väljatöötamiseks on kavad olemas, aga veel mitte välja töötatud. Pooldatakse, et keldri- ja katusealused korterite hinnad peaksid teistest odavamad olema.

Punastes kasarmutes asuvad raudteelaste tarvitusel olevad korterid jäävad seni raudteelaste kätte, kuni viimased raudteeteenistuses on, ehk nende jaoks uued korterid soetatakse.

Keskükte kalliduse asjus arvab referent, et see juba oma iseloomu poolest kallim tuleb, kui ahjuküte. Paremus selle vastu aga on see, et soodustab temperatuuri ühtlust, seega ka niiskuse ja tuuletõmbuse ärahoidmist.

Pärnu-Tallinna k. r. kongressi liikmete poolt teatatakse, et nende raudteel korterite üürihinnaks on 10 marka ruutmeetri pealt.

Korterite jaotus sünnib korterikomisjonides, missuguste otsused kinnitatakse raudteeülema

poolt, arvesse võttes mõõduandvaid proteste ja asitõendusi.

Näidete peale, et raudtee korterid on rohkemal arvul antud neile teenijatele, kes hiljuti Eestisse tulid, mislābi viimased teistega võrreldes on nagu eesõigustatud seisukorras, ei tea referent arvilisi andmeid tuua.

Kl. Niklas paneb kongressile südame peale, et korteriküsimuses tuleks välja töötada asjalik otsus ja ettepanek, sest asja seisukord on praegu väga segane ja sünnitab loomulikult rahulolematust: kujuneb ju priikorter mõnedele tuntavana palgalisana.

Tehakse mitmesuguseid ettepanekuid, missugused otsustatakse 33 häälega poolt, 3 hääle vastuseismisel, anda komisjoni, millesse valiti hr. Sallun, Viidik, Simsivart, Reimann, Pillenberg, Veisson ja Kukemelk.

Päevakorra punkt jääb lahtiseks kuni komisjoni töö lõpuni. (Järg kongressi neljandal päeval.)

XVI. ORGANISEERIMISE KÜSIMUS.

Juhataja teatab, et organiseerimise tähtsusest kõneleb Viljandi raiooni töökaitse komissar, endine raudteelane hr. Veidenbaum.

Hr. Veidenbaum ütleb kokkuvõetult järgmist: Esiteks tööajast: Endisel ajal ei räägitud sugugi tööaja, s. o. tööpäeva pikkusest. Loomulikult, tööandja soovis tööd, mida rohkem seda parem, ja laskis tööpäeva nii pikaks venida, kui seda vähegi võimalik, arvates, et pikema tööajaga ka rohkem tööd tehakse.

Alles 16. aastasajangul võttis mõtteteadlane Kant selle põhjapaneva küsimuse üles ja pani alguse põhimõttele — 8 tundi tööd, 8 tundi puhkust, 8 tundi und.

19. aastasajangul hakati ka Inglismaal aru saama, et liig pikk tööpäev kahjutoovalt mõjub tööviljakuse peale. Tekkisid esimesed pääsukesed tööpäeva normeerimiseks, eestkätt muidugi lühendamiseks. Statistika näitab, et suurem hulk õnnetusi leiavad aset tööaja viimastel tundidel. Sama nähtus tuleb ilmsiks ka n. n. praaktöödega: ebaõnnestuvad töösaadetused jällegi rohkem töö viimastel tundidel.

Üldtulemus tööajotuses peab olema, et ülemlnimetatud põhilauded 8—8—8 jääks püsima. Vastasel korral on tagajärjed kahjutoovad. Ka haigete protsent on pikema tööpäeva juures tööliste seas tuntavalt suurem.

Juba ammugi taheti meie juures neist põhilausest kinni pidada, aga patustati nende vastu palju. Alles alates 1917. aastast hakati asja peale suuremat rõhku panema, misjuures ka töötajate arvamist enam-vähem arutusele võeti.

Praeguse aja seadus näeb ette 204 tunniline

töökuu. Referendi teades seda igal pool veel ei täideta. Selle nähtuse kõrvaldamiseks on tööd kutseorganisatsioonidel.

(Juhatab hr. Tats.)

Uuemal ajal on hakatud uurima küsimust, kas need räägitud põhilased pole ka juba iganevad. Igatahes ei olda selles asjas veel teooriliselt sammudest kaugemale saadud.

Teiseks ametiühisuste liikumise põhijoontest. Endisel ajal, tsunftide ajajärgul, polnud ametiühisust, veel mõtetki olemas. Alles pärastpoole hakkasid rohkem arenenud maadel tekkima ametiühisused, esialgu muidugi salaja. Venemaal, seal hulgas ka meil, oli nende algus 1905. aastal. Osalt omandasid nad ka endiste käsitöölsete kohad. Esimesel ajal oli nende eesmärgiks, eestkätt, vastastikkune abiandmine. Pärastpoole kujunes nende õigeks eesmärgiks töö ja kapitali vahekorra lahendamine. Ametiühisused organiseerisid endid maade viisi, s. o. territoriaalselt. Ametiühisused, mis töötavad ripumatult oma tööandjatest nimetatakse aktiivseteks ametiühisusteks. On olemas mõnel maal ka ametiühisusi, millele huvid on seotud mingil põhjusel tööandjate huvidega. Sarnaseid ühisusi nimetatakse passiivseteks. Sarnased ühisused on üldliikumisele isegi kahjulikud. Eestis on ametiühisused vähe arenenud. Nende organiseerimisel peab ühisustel kindel eesmärk ja selged põhijooned olema.

Kl. Pirn selgitab organiseerimise küsimust. Toob näiteid Lätist, kus ta hiljuti kongressist osa võtnud. Soovitab, et sotsiaaal-hoolekande selts ühineks ka keskühinguga. Samuti soovib ühinemist naaberriikide raudteelastega, s. o. Soome, Läti ja Leeduga.

Kl. Johanson toob fakti lätlaste organiseerimisest. Näeb ka neil palju varjukülgi. Kaebab asjaolu üle, et kongressi saadikute arv vähenevad, kuna valimise moodus endiseks jäänud. Keskühingust on intriigide tõttu mõned ühingud välja astunud.

Kutseorganisatsioonid peaksid rohkem aktiivsed olema, mis ka siis keskühingule rohkem elu annaks.

Sõna on erakorraliselt cand, phil. Villem Ernits'alt, karskuse küsimuse üle.

Toob esile näiteid, et Ameerika ühisriikides on 68 prots. raudteeõnnetusi aset leidnud alkoholi mõju tagajärjel; mujal on see protsent 50 ümber.

Esimene karskuse selts raudteelaste seas tekkis Inglismaal; selle järele ka mujal Praegu on kõigi maade karskuse seltsid liiduks koondunud, mille keskjuhatus Helveetsias asub. Paneb ette vastu võtta kolm resolutsiooni:

„1. Kongress tunnustab tarvilieks Raudteelaste Karskustiidu asutamise ja selle tegevuse laiendamise kogu Eesti vabariigi raudteedel.

2. Raudteelaste kongress tunnustab tarvilieks Eesti raudteelaste karskustiidu XVIII. üleilmilise karskuskongressist Tartus 1926. aastal, eriti välismaade raudteelaste karskusorganisatsioonide vastuvõtmisel.

3. Raudteelaste kongress toetab Eesti karskustiidu nõudmisi Rügikogus uue alkoholiseaduse väljatöötamisel.“

Resolutsioonid võetakse vastu ühel häälel.

Kl. Kuulberg kõneleb organiseerimisest. Kardab, et kutseühingud, milledes liikmetena vastutajad ülemused, ei või tegutseda alamteenijate huvides. Soovitab teenijate klassifitseerimist ühingute järele.

Faktilise märkusena vastab eelkõnelejale kl. Pirn.

Kl. Pung selgitab raudteelaste ametiühisuste läbikäimisest välismaadega. Tähenab muuseas: Eestis on ametiühisuste organiseerimine, kahjuks, seni veel nõrk olnud. Näeb nõrkuse olevat selle tagajärjena, et meie üksi oleme, väga vähe ühendust suudame pidada välismaadega. Kõneleja peab isiklikult tihedat kirjavahetust välismaade ametivendadega. Need pärida tihtheale temalt teateid meie ühisuste käekäigu üle. Soovivat koosolekute protokollide saatmist jne.

Näeb ka mõnes asjas süüdi ühingu juhtidel, peaaesjalikult vilumatust. Et edasi areneda, tuleb õppida esmalt kodu, pärastpoole ka targa matelt välismaal. Viimastega läbikäies tuleb sagedasti kokku põrgata keeleliste raskustega. Viimane on eriti terav läbi käies mitte kõige suuremate rahvustega, kelle keeled, kaugemal asujatele hoopis tundmatud. Tungivalt tõuseb üles küsimus rahvusvahelise keele alal. Seda küsimust on igal pool arutatud. Mitmel pool on tarviliseks tunnustatud abikeele „Esperanto“ kasutamine, mille õppimine kerge ja igapähele kättesaadav. Sellepärast levineb päev-päevalt „Esperanto“ tarvitamine rahvaste omavahelisel läbikäimisel, selle hulgas ka ametiühisuste keskel. Soovitab „Esperanto“ õppimist kõigile raudteelastele, milleks ka kursused olemas. Samuti soovib Esperantot raudteelaste ametikursuste õpekavasse võtta.

Esperantot tarvitab ka Rahvusvaheline Transporttöölise Föderatsioon. Soovitab keskühingule selle föderatsiooni liikmeeks astuda, kelle poolt ka meile ettepanek tehtud. Teeb kaks ettepanekut, missugused redaktsioonikomisjoni antakse. Kl. Niklas kõneleb kutseorganisatsioonide organiseerimisest.

Kutseorganisatsioonid peaksid olema järjekindlad ja püsivad.

Tehakse ettepanek lõunavaheajaga pidada 1/2 15. Ettepanek võetakse vastu.

Tehakse ettepanek pikendada kongressi päevi ühe päeva võrra, milleks esineda raudteevalitsustele ja politseile. Ettepanek võetakse vastu.

Koosolek lõpetatakse kell 13.

VI. istang.

Koosolek algab kell 15.

Kohal kõik kongressi liikmed.

Juhatab hra *Melencuk*. Sekretäri lauas sekretariaat täies koosseisus.

Raudteevalitsuse liigetest ilmunud raudteeülem hra *Reinok*, osakondade ülemad ja teedeministeeriumi peainspektor hra *Sulg*.

Päevakorras päevakorrapunkti 16. jätkamine.

Kl. Hendriks avaldab soovi, et tulevane keskühingu juhatus suuremat rõhku paneks organiseerimise peale. Seni on teenijate seas liig vähe kihutustööd tehtud.

Kl. Tats toonitab, et raudteelaste kutseühing peab täieliselt raudteepoliitikat ajama, kusjuures parteipoliitika peaks puuduma. Ei saa süüdistada üksi keskühingu juhatus. „Kus häda näed laita, seal, tule ja aita“; on ju igal üksikul täieline võimalus tööd teha.

Juhataja teatab erakorraliselt, et laiaroopalise ruudtee ülemalt on tulnud nõusolek kongressi aja pikendamiseks ühe päeva võrra.

Kl. Pung kaitseb oma ettepanekut Rahvusvahelise Transporditöölise Föderatsiooniga ühinemise asjus.

Kl. Silber teatab, et nende rühm on ühinemise poolt, ainult soovib ühinemist teostada tulevikus, sest puuduvad täielised andmed selle Föderatsiooni sihtidest, samuti ka liikmemaksust.

Hääletamisel võetakse vastu ühel häälel järgmine ettepanek:

I. Silmas pidades välismaade raudteelastega ja nende organisatsioonidega läbikäimise vajadust, ning selle suurt tähtsust raudteelaste teenistuses, kui ka eraelus, otsustab Eesti raudteelaste kongress:

a) edendada igakülgset läbikäimist välismaade raudteelastega ja nende organisatsioonidega; b) toetada läbikäimise juures väga tarvilise rahvusvahelise keele „Esperanto“ levitamist raudteelasoknna seas ja soovitada neile selle keele äraõppimist ja d) paluda raudteevalitsust, et rongide liikumisega seotud teenijatele kursuste korraldamisel võetaks „Esperanto“ õppekava hulka.

Häälteenamusega võetakse järgmine ettepanek vastu:

II. Silmaspidades raudteelaste kutseorganisatsioonide rahvusvahelise organiseerimise suurt tähtsust oma tööolude parandamisel ja üldise olukorra tõstmise otsustel, otsustab Eesti raudteelaste kongress:

a) astuda Rahvusvahelise Transporditöölise Föderatsiooni liikmeks; b) tervitada maailma raudteelaskonda Rahvusvahelise Transporditöölise Föderatsiooni kaudu ja avaldada neile sümpaatiat nende õigusliku olukorra kasuks võitlemiseks, ja d) saata võimaluse korral esitaja üleilmalisele raudtee kongressile, mis peetakse 30. VI — 2. VII s. a. Bellinzonas.

Edasi võetakse vastu ühelhäälel järgmised ettepanekud:

III. 1) Töötada kontaktis Rügi- ja Omavalitsuse Teenijate Kesklüiduga, kuid ühteliitumise küsimus jätta tulevikuks. 2) Liitumine põhjamaa raudteelaste liiduga tunnistada tarviliseks.

IV. Paluda — 1) vabariigi valitsust, et endine raudteetrükikoja ruum antaks kõigi raudteelaste organisatsioonide ühiseks tarvitamiseks; 2) raudteevalitsust, — et üks tuba antaks keskühingu juhatuse koosolekuruumiks.

Jätkatakse poolejäänud päevakorrapunkt 11. arutamist.

Sellekohase komisjoni esimees hra Poobul kannab ette riidevarustuse ettepaneku kohta kokkuseatud protokoll. Protokoll redaktsioonikomisjonis pole läbi vaadatud.

Kl. Abramov arvab, et protokollis toodud põhimõtted on liig ühekülgised.

Kl. Prüggi teatab redaktsioonikomisjoni nimel, et sarnased tööd ei käi redaktsioonikomisjoni kohustusse.

Võetakse häälteenamusega vastu hra Michelsoni ettepanek:

„1) Riidevarustuskomisjoni poolt esitatud protokoll selle täiendamiseks ja täpse ettepaneku väljatöötamiseks tagasi anda. 2) Täiendada komisjoni koosseisu asjast huvitatud kutseühingu esitajatega.“

Komisjon täiendati vedurijuhtide kutseühingu esitajaga, kelleks valiti hra Niklas.

Jätkatakse poolejäänud päevakorrapunkti 6 arutamist.

Keskühingu ja „Side“ aruannete revideerimise komisjon kannab ette aruanded tehtud revideerimisest, misjuures kom-liige hra Prüggi andmed toob keskühingu ja „Side“ kassaraamatutest, leides, et mõned sissetuleku ja väljaminekku summad sisse kandmata. Leiab selle korra ebaloomulise olevat ja konstateerib lohakust.

Keskühingu juhatuse poolt näidatakse, et puuduvad sissekanded sugugi üldsummade arvesse ei käinud, vaid neid tuleb võtta kui lisapeatükke, nagu sõiduplaanide trükkimine jne.

Aruannet täiendab kom.-liige Rukki.

Kl. Sallun informeerib kongressi „Side“ ülejäänud numbrite inventuuri tegemisest ja toob ette, et igast numbrist puudub mõnesugune arv, ühest rohkem teisest vähem. Keskühingu juhatuse poolt teatatakse, et puuduvad nr. nr. on välja jagatud Keskühingu juhatuse loaga propaganda otstarbel, eriti posti-telegraafi-telefoni teenijate seas.

Lõpuks teeb kom.-liige hra Prüggi üldise kokkuvõtte komisjoni töö käigust keskülühingu ja „Side“ asjaajamise ja arvepidamise üle. Konstatatsioonid asjaajamises valitsevat lohakust, ette tuues näitena kirjade registreerimise raamatu sissekandeid, kuhu ainult nmbriid ilma tekstita märgitud. Registreerimise raamatust olevat võimata kindlaks teha kirjade käik, kas vastu- sead saadud või mitte.

Tehakse vaheaeg kongressist osavõtjate pildistamiseks.

Pärast vaheaega teatab kongressi juhataja, et ka Pärnu-Tallinna k.-r. valitsusest on tulnud nõusolek kongressi saadikute vabastamiseks.

Kl. Eksta, „Side“ asjaajaja, vastab komisjoni poolt ettetoodud väärnähtuste peale:

Ennast mingis kuritahtlikus, mis puutuks asjaajamist, süüdi ei tunnista. On küll mõned ebatäpsused aset leidnud, mida ta ei eita.

Kl. Prüggi toonitab faktilise märkusena, et eelkõneleja toodud arvudega mitte järjekindel pole olnud.

Kl. Johanson näeb üheks ilmsikstulnud tagajärgede põhjuseks, et revisjonikomisjon pole korraldusi aruannetesse ja kassaraamatusse vaadanud.

Kl. Kangur eitab eelkõneleja väiteid, näidates, et vastutajad on ikkagi aruanete kokkuseadjad, aga mitte järelkontroll, tähendab: revisjonikomisjon.

Tehakse ja võetakse häälteenamusega vastu järgmised revideerimise komisjoni ettepanekud:

I. „Leides aruanded kooskõlas olevat kassaraamatutega ja viimaste sissekandeid kinnitatud vastavate tõendusdokumentidega, paneb komisjon kongressile ette 1924. aasta aruande toodud kujul vastu võtta ja kinnitada.“

II. Kongressi poolt moodustatud revideerimise komisjoni materjal üle anda uuele Keskülühingu revisjonikomisjonile põhjalikuks revideerimiseks.“

Eriettepanek — laitust avaldada Keskülühingu juhatusele loiu asjaajamise eest, saab ainult 1 hääle poolt, samuti kukub läbi ka ettepanek —

möödunud aasta Keskülühingu revisjonikomisjonile laituse avaldamise üle.

Kl. Pirn kannab ette „Side“ 1925. aasta eelarve, mille järele ette nähtud:

Sissetulekuid:

1) Kuulutuste eest	mk. 240.000
2) „ seina sõiduplaanidesse	„ 100.000
3) „ sõiduplaani raamatutesse	„ 32.000
4) sõiduplaanide müügist	„ 10.000
5) üksiknumbrite müügist	„ 72.000
6) tellimistest	„ 36.000

Kokku: mk. 490.000

Väljaminekuid:

1) ajakirja trükkimine	mk. 216.000
2) klisheed	„ 15.000
3) kaastöödeks	„ 20.000
4) toimetaja ja korrektori palk	„ 40.000
5) kultuste protsendid	„ 148.000
postikulud	„ 10.000
6) ärimaks	„ 5.000
7) kantseleikulud	„ 7.000
8) asjaajaja palk	„ 24.000
9) sõiduplaanide kokkuseadmine	„ 5.000

Kokku: mk. 490.000

Seega oleks sissetulekud tasakaalus väljaminekutega mk. 490.000 suuruses, kusjuures Keskülühingu juhatuse võib toimetajate ja kaastööde tasu vastavalt lehe sissetuleku summade piiridele tõsta oma äranägemise järele.

Eelarve võetakse häälteenamusega vastu.

„Side“ edaspidise väljaandmise kohta võetakse vastu järgmine sooviavaldus:

1) Revideerimise komisjon, selgitades „Side“ ärilist seisukorda, jääb seisukohale, et „Side“ väljaandmist, vähemalt üks kord kuus, tuleb järjekindlalt jätkata.

2) „Side“ asjaajamine tuleb jaotada kahte ossa: a) toimetuse ja b) talituse. Toimetuse koosseisus oleks tegev ja vastutaja toimetaja ning peale nende kahe vähemalt kolm alalist ilma palgata toimetuse liiget, raudteelaste hulgast. Toimetajatele võib Keskülühingu juhatuse palka maksta sel määral, kui see kooskõlas sissetulekutega. Toimkond moodustatakse organisatsioonide esitajatest, kes kindlaks määravad „Side“ sihi, muretsevad tema sisulikkuse ja sissetuleku allikate üle. Talituse liikmed valib Keskülühingu juhatuse enese keskelt ehk organisatsioonidest. Talituse hooleks jääb lehe ekspeditsioon ja rahaasjandus.

Talituse revideerimist toimetab keskülühingu revisjonikomisjon, vähemalt kord kuus põhjalikult, mille üle ta on kohustatud igakord revideerimiseks.

deerimise protokollil esitama Keskühingu juhatusele.

Talitusse tuleb ametisse jätta kuulutuste korjaja, kellele tasu maksta kuulutuste hinna protsentide näol, kokkuleppel Keskühingu juhatusele.

3) *Toimetus, talitus ja kuulutuste korjaja aluvad Keskühingu juhatusele.*

4) *Posti-telegraafi-telefoni kutseühinguga, samuti ka teiste ühingutega, kes soovi avaldaks „Sidet“ oma häälekandjana tarvitada, tuleb kindel leping sõlmida.*

„Side“ toimkonda nimetatakse kandidaatideks hrad Kuulberg, Pertmann, Schlechter, Pung ja Liiv.

Enne hääletust teatavad veduriteenijate ja jaamaametnikkude kutseühingu esitajad, et nemad omalt poolt kandidaate toimkonda ei nimeta.

Hääletusel antakse nimetatud kandidaatide poolt 32 häält, ülejääda osa erapooletuks jäämisel.

Koosolek lõpeb kell 19.55.

KONGRESSI NELJAS PÄEV.

28. märtsil 1925. a.

VII. istung.

Koosolek algab kell 9.10.

Juhatab hra Niklas. Sekretäri lauas sekretariaat täies koosseisus.

Kongressi liikmeid koos 68.

Erakorraliselt on sõna Riigikogu liikmel hra Uibopuul, kes kõneleb muuseas riigiteenijatele määratud lisatasu summade saatusel. Selgitab, mis põhjustel Riigikogu tagasi lükkas vabariigi valitsuse ettepaneku mõnesuguse kavatsetava palgavahede reguleerimise. Isiklikult ütleb kõneleja, et pooldab seda, et järelejäänud summad tuleks jägada ainult alamapalgalistele. On lootust seda lisatasu kätte saada pärast Lihavõtte pühi. Aprillikuu palk on kavatsetud maksta enne pühi. Asub seisukohal, et palk peaks maksetama ameti, aga mitte diplomide järele. Selgitab preemia seaduse muutmise käiku, mis praegu teoksil. Korterite küsimuses on arvamisel, et raudteeteenijate seas ei tohiks eesõigustatuid, n. n. kohuslisi olla. Teatab, et praegune priikorterite määrus lähemal ajal muudetakse; tulemus teadmata. Riigiametniku nimetuse ja õigused peab see teenija omama, kelle teenistus püsiv. Nii kaua, kui ametkoht püsib, peab püsima ka ametnik. Väljaspool seda korda võivad olla ainult ajutised teenijad.

Vastab küsimuse peale, 10% palga mahaarvamise asjus väljaspool linna elavatel teenijatel, et enne uut palgaseadust pole selle korra muutmiseks väljavaateid.

Samas arvamises on ta ka jaamateenijatele kuuluva lisatasu maksmise asjus kaubanduslikkude tööde eest.

Autasu seadus olevat teoksil. Kestva teenistuse, kui ka ülesnäidatud erilise hoolsuse eest on ette nähtud tasu, kõige rohkem 125-kordses kuupalga suuruses.

Toonitab, et praeguse keskühingu juhatuse teenus on, et mitmedki saadud paremused on läbi viidud; juhatuse liikmed on isiklikult mõndagi paremust välja pressimas käinud.

Päevakorras järgneb palgaküsimuse komisjoni otsus (punkt 10 järg).

Kantakse vastuvõtmiseks ette järgmised resolutsioonid:

„Kongress, ära kuulates referaadi palgaküsimuse kohta, peab tarviliseks pöörata vabariigi valitsuse poole palvega:

1) et moodustataks iseäraline riiklik tariifkomisjon, milline oleks kokku seatud valitsuse ja riigiteenijate keskorganisatsioonide esitajatest pariteetlisel alusel, kusjuures komisjoni eesistujaks oleks töö- ja hoolekandeminister.

Selle komisjoni ülesandesse kuuluks palgaminimumi kindlaksmääramine ja selle minimumi õiglase kokkuseadmise eest vastutamine;

2) tuleks seaduseandlikul teel maksma panna palgade reguleerimine järgmisel alusel: a) Kui elukallidus kõigub kuni 10 %, palgad ei muutu; kui elukallidus kõigub 20—29 %, siis sellele vastavalt kõigub ka palk 20% võrra; ehk elukalliduse kõikumise puhul 30—39 %, muutuvad palgad 30% võrra; g) elukalliduse muutmisel üle 40 %, reguleeritakse palgad uuesti seadusandlikul teel. Palkade reguleerimine sünnib vähemalt 2 korda aastas;

3) iga, ühes ja samas astmes välja teenitud, nelja aasta eest, tuleks palka tösta ühe astme võrra, misjuures see palgakõrgendus ei või üle kolme korra olla;

4) elukalliduse raioonid (% mahaarved) tuleks ära jätta, nagu see mitmel puhul varemalt nõutud;

5) Palgareedel tuleks lihtsustada litrite ärajätmise teel ja roomanumbrite asemel araabianumbrid järjekorras tarvitusele võtta. Palgaastmed ühtlustada vastavalt ameti ülesannetele ja vastutusele, tingimata arvestades pühapäeva- ja öötöödega;

6) arvesse võttes, et iseäralise riikliku komisjoni loomise ellukutsumine, mis elukallidust ja palkasid reguleerima ning elatishinnavälja töötama peaks, pikemat aega nõuab, tunnustab kongress tar-

vihks, et mineval aastal I raudteelaste kongressil vastuvõetud palganormid, alamäär 7500 mk. kuus, — peatselt ajutisena tarvitusele võetaks.“

Resolutsioonid võetakse ühelhäälel vastu.

Kl. Johanson soovib nende resolutsioonide teostamiseks komisjoni moodustada, kes valmis-töö vabariigi valitsusele esitaks, arvates et töö Keskühingu juhatusel koormavaks läheb.

Kl. Müllerdorf arvab vastupidist, tuues fakte möödunud aasta palgakomisjoni tööst.

Hääletusel antakse hr. Johanson'i ettepaneku poolt 14, vastu 28 häält; seega mitte vastu võetud.

Tehakse ettepanek, et keskühingu juhatus kiire korras samme astuks sooviavaldusega 70-miljonilise lisatasu jaotuse asjus. Need 70 miljoni tuleks ühetasaselts ära jaotada teenijatele kuni 6. astmeni, viimane kaasa arvatult.

Ettepanek võetakse vastu suure hääleteenamusega.

Eriettepanek, milles toonitatakse 70-miljoni jaotust kõigi teenijate vahel, kes palka saavad araabianumbriteliste palgaastmete järele, jäi hääletusel vähemusse.

Järgmisena on arutusel punkt 11 jätkamine — komisjoni ettepanek riie varustusküsimuse asjus.

Aruandja kom. liige hr. Poobul esineb järgmiste ettepanekutega:

„Kongress otsustab paluda teedeministri poolt 13. nov. 1923. a kinnitatud raudteeülemäe käsu-kirja nr. 278 — 21. nov. s. a. järgmiselt muuta:

1) käsukirja § 1. punkt 7 — rongiteenijad ja haakijad tuleks varustada kontsadega viltsaabastega, mis valmistatud juhtnast, tallad tikukudega löödud Viltsaabaste kandaeg määrata üheaastaseks, silmaspidades rongiseadajate ja haakijate rohket liikumise tarvet töö ajal;

2) sama paragrahvi punkte — rongiseadajatele ja haakijatele tuleks anda aastas 2 paari nahkindaid, mis tarvilikud käte kaitseks, et ära hoida sageli ettetulevaid sõrmede vigastusi.

Teedeministeeriumi määrus 25. märtsist 1925. a. nr. 1148 „Raudteeametnikkude ja teenijate vormiriidega varustamise kohta“ muuta järgmiselt:

1) Paragrahv 6 punkt a. laiendada ka elektrotehnikerite peale, lugedes neid võrdseks elektromehaanikutele. Samuti tuleks laiendada sama paragrahv selles mõttes, et paragrahvis ülesloetud teenijaid varustataks ka aastas 1 paari saabastega, natuuras ehk raha maksmise näol, nagu see sünnib politseiametkonnas; ka endise valitsuse ajal said need raudteelased saapavarustuse.

2) Sama paragrahv punkt 6 ülesloetud kohustised vormiriie kandjad — rongiseadjad,

haakijad, vedurijuhid, viimaste abid mõlemas järjus, tuleks varustada nahkkuubedega, silmas pidades, et tähendatud teenijate töö väga riiet rikub, mille tõttu need ruttu kandmiseks kõlbmatuks muutuvad.

3) Järgmised teenijad: roopaseadjad, jaamätöömehed (peale § 6 p. a. nimetatute), veduri-saatjad, veejaama masinistid-katlapesijad ja kütjad, depookütjad ja kuuteenijad remonditöölised tuleksid varustada puldaniist kaitseriielega, silmas pidades, et need teenijad peavad, eriti veel koosseisude vähendamise tõttu, väga mitmekesiseid töid tegema, mis otse katastroofiliselt mõjub kanderiie peale, kuna praegused palgaolud otse võimatuks teevad uute riie muretsemise. Samuti tuleks katlapesijad varustada kummsaabastega.

4) Paragrahv 7 p. d. toodud palitu kandmise tähtajad on liiga pikad. Need tähtajad oleks tarvilikud lühendada kahe aasta peale, nagu see tarvitusel politseiametkonnas. Samuti oli Vene valitsuse ajal rongiteenijatele antavate palitute ja riidega kaetud kasukate kandaeg kaheaastane.

5) Komisjon tunnistas soovitavaks raudteevalitsust paluda, et võimaldataks neile teenijatele, kellel vormiriie kandmine mitte kohuslik, muretseda vormiriieid järeelmaksuga, sest palgatingimused ei luba praegusel ajal kellegile riie ühekordset väljamaksmist.

6) Komisjon tunnistas soovitavaks, et vormiriided teenijatele välja antaks otsekohe rätsepätöökodadest, sest ladusse paigutamine rikub riideid ja toob esile mõõtude vahetusi. Talivarustus peaks välja antama 1. oktoobriks.“

Ettepanekud võetakse ühel häälel vastu.

Järgmiselt päevakorras töö ja puhkeaja küsimuse ettepaneku kokkuseadja komisjoni aruanne (Päevakorra punkt 12. järg).

Juhataja loeb ette ettepaneku:

„Raudteelaste tööaja küsimust arutades leiab kongress tarviliseks, — kindlasti toetada normaalset tööaegade määra ja nimelt — vaimisel tööalal 6-tunnilist ning kehalises töös 8-tunnilist.

Selle läbiviimiseks on tarviline, et raudtee kontorites ja kantseleides 7-tunnilise tööpäeva asemel 6-tunniline tööpäev maksmata pandaks, nädaks, nagu see juba Vene valitsuse ajal oli.

Vedurimeeskondade 240-tunnilise töökuu asemel tuleks 204-tunniline töökuu sisse seada, kusjuures töötasu aja eest, mis peale nimetatud normi, oleks kahekordne. Selle 204-tunnilise töökuu kohaselt tuleb veduriteenijate sõidu kilomeetrite arv proportsionaalselt vähendada. Reservtunnid arvestada täieliselt töötundideks. Samuti lugeda ka manöövri veduri meeskondade töötunnid, mis kuus üle 204 tunni, ületundideks.

Valga jaamas roopaseadajatele kolmevahetus-

line teenistus sisse seada, sest töötingimusi silmas pidades, on praeguse töökorraga raske läbi saada.

Koosseisude koondamise puhul ühe inimese võrra vähendatud kauba- ja segarongide meeskonnad tuleks suurendada endise normideni, mis tarvilised rongide korralikuks valveks ja teenimiseks. Rongiteenijate töökuu olgu 204—240 tundi.

Pärnu-Tallinna kitsarööplise raudtee parandusjaoskondade tööartellid tulevad suurendada ühe mehe võrra, sest vastasel korral rikutakse töö juures maksvuselt olevaid tehnilisi määrusi.

Raudtee elektri- ja telegraafi teenijate peale tulevad laiendada teedeministri päevaküsuga nr. 113—30. X. 1923. a. avaldatud tehnilised normid linna ja maakonna telegraafi-telefoni võrkude teenijatele.

Teemeistritele tuleb sisse seada ületundide töötaasu, silmas pidades nende töötingimusi.

Need otsused keskühingu juhatusel edaspidi juhtnöörideks võtta.“

Läbirääkimistel selgitab kl. Pung mõnda küsimust ja teenijate töötingimusi.

Kl. Poobul kõneleb ettepanekute poolt.

Ettepanekud võetakse häälteenamusega vastu. Juhatab hr. Melencuk.

Järgneb p. p. 13 järele moodustatud komisjoni aruanne ettepanekute tegemise asjus korteriküsimuse kohta.

Annab aru komisjoni esimees hr. Sallun. Paneb kongressile vastuvõtmiseks ette järgmise otsuse:

„1) Korterite jaotamine: Ettepanna raudteevalitsusele, et kõigist korterite jaotusse puutuvatest komisjonidest võimaldatakse osavõtt raudteelaste keskühingu esitajatele. Tallinnas, kui suuremas keskkohas, annaks keskühing vähemalt kaks esitajat. Vähemates komisjonides kokkukutsumise kohtades võib olla keskühingu poolt ainult üks esitaja.

Keskühingu juhatus teatab raudteevalitsusele missugused esitajad kusagil alaliselt komisjonidesse on määratud. Korterikomisjonide kokkustumisel peaks komisjoni esimees sellest aegsasti vastavale esitajale teatama, ülesandes ühtlasi arutusele tulevaid küsimusi.

2) Priikorterite võimaldamine: Kui raudteevalitsus võimalust ei leia kõigile raudteeteenijatele priikorterit, ühes kütte ja valgustusega, anda, tuleks sisse seada kord, et neile, kes korterit ei saa, maksetaks korteriraha 25 prots. suurusel palgast, nagu see juba oli Vene valitsuse ajal.

Praegusel ajal tasu eest raudtee korterites elutsevatelt teenijatelt tuleks need korterid jätta kasutusse ilma maksuta ühes kütte ja valgustusega.“

Kuna komisjoni poolt ettepaneku juure oli võetud märkus — „see käib ka Pärnu-Tallinna kitsarööplise raudtee kohta,“ otsustati see läbirääkimistel välja jätta, arvesse võttes, et kõik kongressil arutusel tulevad küsimused on ühised mõlemate raudteede suhtes.

Komisjoni otsus, nimetatud märkuse väljajätmisel, võetakse ühel häälel vastu.

Järgneb p. p. 14 järele arutusel olnud raudtee lastekodu kasutamise ja sanatooriumide laiendamise asjus redaktsioonikomisjoni poolt kokku seatud ettepaneku läbivaatamine.

Ühel häälel võetakse vastu järgmine otsus: „Kongress seab üles järgmised põhimõtted:

1) Soovitud oleks, et kõik raudteelased astuks raudteeteenijate vastastiku abiandmise ja sotsiaal-tervishoiu hoolekande seltsi liikmeteks, ja et raudteelaste kodu oleks nimetatud seltsi juhitud. Samuti jääks ka lastekodu asutamise küsimus selle seltsi lahendamisele.

2) Kongress leiab tarvilise olevat, et Haapsalu sanatoorium saaks kiires korras suurendatud maa-ala laiendamise ja tarviliste hoonete juure ehituse läbi. Kuni selle teostamiseni tuleks Haapsalu jaamas asuv endine keiserlik paviljong üle anda tervishoiuosakonnale, — sanatooriumi ruumide laiendamise otstarbel.“

Järgneb p. p. 15. järele arutusel olnud distsiplinaarikohtute asutamise asjus ettepaneku tegemiseks moodustatud komisjoni aruanne.

Ühel häälel võetakse vastu järgmine ettepanek:

„1) Kongress tunnustab tarviliseks distsiplinaarikohtute asutamise, teenijate ja administratsiooni vahel tekkinud ja teenistusse puutuvate küsimuste ning väärnähtuste lahendamiseks.

2) Distsiplinaarikohtute käsitamiseks tuleks välja töötada kodeks, mis ette näeks üksikasjalisi määrusi ja mille järele sünniksid karistused teenistuses ettetulnud eksimiste puhul, silmas pidades viimaste iseloomu ja korduvust.

3) Kuni distsiplinaarikohtute ellukutsumiseni raudteevalitsusega kokku leppida võimaluse andmises Keskühingu esitajale juurdluskomisjonidest hääleõigusega osavõtmiseks.

4) Kongress kohustab Keskühingu juhatuset ära kasutama igasuguseid võimalusi distsiplinaarikohtute elluviimiseks ja tarviliste juhtnööride väljatöötamiseks, selles raudteevalitsusega tarvilisse vahetõttu astudes.“

XVII. RAAMATUKOGU KÜSIMUS.

Juhatab hra Niklas.

Kl. Johanson teatab, et raamatukogu on prae-

gu korraldamatu seisukorras k. h. ühingu „Raudami“ hoolet. Soovib näha, et see kiires korras paremale järjele viidaks, mille tagajärjel seda tarvitama saaks hakata.

Kl. Melencuk selgitab raamatukogu praegust seisukorda. Raamatud on raudteevalitsuse omandus. Toob ette andmeid lepingust, mis sõlmitud raudteevalitsuse ja „Raudami“ vahel 7. IX 1924. a. Raamatud olnud vastuvõtmisel halvas seisukorras, hirmsasti tolmunud, mitu aastat puhastamata. Nende kordaseadmine on käimas. Kuu aja pärast on oodata, paremal juhtumusel, raamatukogu avamist. Korraldamine kulu pole nõudnud. Raudteevalitsuse poolt saadud summad kulutatakse üksnes uute raamatute soetamiseks ja vanade parandamiseks.

Kl. Sallun kõneleb, millist ristiteed see raamatukogu on käinud. Teda on ruumidest välja tõstetud, varastatud, tema pärast kohtus käidud jne.

Kl. Pirn selgitab, missugune oli Keskühingu seisukoht raamatukogu korralduse asjus. Peaasjalikult ruumide puudus keelas Keskühingule raamatukogu oma valdamisele võtmast.

Tehakse ettepanek — läbirääkimisi lõpetada, misjuures võetakse vastu järgmine ettepanek:

„Kongress, ära kuulates ettekandeid raamatukogu asutamise kohta, otsustab jätta praeguse raamatukogu korralduse „Raudami“ hooletaks ja läheb päevakorras edasi.“

XVIII. KESKÜHINGU PÕHIKIRJA OSALINE MUUTMISE KÜSIMUS.

Kl. Johanson selgitab Keskühingu põhikirja eesmärgi tulemusi ja soovib muudatusi põhikirjas ette võtta Keskühingu moodustamise korra asjus ja et see tulevikus sünniks kutseühingute esitajatest proportsionaalsuse alusel üksikute ühingute liikmete arvu järele.

Kuna aga selles asjas mingisuguseid konkreetseid ettepanekuid pole esitatud, tehakse ettepanek — päevakorras edasi minna, milline ka vastu võetakse.

XIX. JÄRGMISELE KONGRESSILE VALITAVATE SAADIKUTE ARVU KINDLAKS MÄÄRAMINE.

Keskühingu juhatuse nimel paneb kl. Pirn ette — jääda senise korra juure.

Kl. Menkov arvab, et praegune kongressist osavõtjate arv on liig suur. Töö edenevat sellepärast pikkamisi. Teeb ettepaneku — määrata edaspidi üks saadik iga 50 ühinguliikme pealt.

Et aga teiste ühingute kõnelejad ei poolda keegi hra Menkovi ettepanekut, võtab viimane oma ettepaneku tagasi.

Vastu võetakse hra Pirni ettepanek — jääda senise korra juure.

XX. VALIMISED PÕHIKIRJA JÄRELE.

Tehakse ettepanek 10-minutilise vaheaja tegemiseks revisjonikomisjoni kandidaatide kindlaksmääramiseks. Ettepanek võetakse vastu.

Vaheaeg kella 12.00 kuni 12.15.

Juhatab hra Melencuk.

Revisjonikomisjoni kandidaatideks nimetatakse hrad *Kuulberg*, *Melencuk*, *Tustit*, *Toom*, *Johanson* ja *Kuusk*.

Hääletamisel saavad poolt: *Melencuk* 56, *Toom* 31, *Kuulberg* 21, *Tustit* 20, *Johanson* 17 ja *Kuusk* 9 häält.

Seega on revisjonikomisjoni valitud hrad *Melencuk*, *Toom* ja *Kuulberg* ning kandidaatideks jäävad hrad *Tustit*, *Johanson* ja *Kuusk*.

XXI. KONGRESSIL ÜLESVÕETUD KÜSIMUSED.

Kl. Sallun kõneleb raudtee puude vagunitesse laadimise korra üle.

Kl. Prüggi esineb ettepanekuga, et käesoleva päevakorrapunkti järele sõna võtaksid ainult rühmade esitajad. Ettepanek võetakse vastu.

Kl. Sallun teeb ettepaneku:

„1) *Paluda Riigikogu juhatust, et raudteevalitsuse varustusosakonna küttematerjali laadimise tööde preemiade maksmise asi 1924. a. eest võimalikult kiires korras jaatavalt otsustataks.* 2) *Paluda härra teedeministri kiires korral lubada raudteevalitsusel 1925. a. eest varustusosakonna küttematerjali laadimise preemia väljamaksmist.*“

Ettepanek võetakse vastu.

Kl. Kukemelk'i küsimuse peale, et millise korra järele paigutatakse vanemaid ametnikke ümber alamatele ametikohtadele ilma teenijate nõusolekuta, vastab teedeülem hra *Reinok*, et sarnased juhused võisid aset leida üksnes karistuse näol.

Kl. Liivak kõneleb raudtee piirides asuvate maaribade otstarbekohase jaotuse teemal.

Selles asjas tehakse ja võetakse vastu järgmine ettepanek:

„Kongress avaldab soovi, et raudtee piirides asuvad maaribad saaks veel tänavu, enne kui põlluharimine algab, eelmise aasta kongressi otsuse põhivõtetel ära jaotatud.“

Kl. Niklas võtab sõna veduri- ja rongiteenijate kutseühingu nimel, p. p. 15. alla kuuluva pensioniseaduse muutmise asjus, esitades järgmise ettepaneku:

„Kongress avaldab soovi, et pensioniseadus selles mõtte muudetakse, et pensioni määramisel veduri- ja rongiteenijate kilomeetrite ja preemiarahad palgaarvesse võetakse.“

Ettepanek võetakse vastu.

Kl. Rukki soovib kutseühingust aktiivset osavõttu ja kutseühingute omavahelist kontaktis töötamist.

Kl. Abramov kõneleb asjaolust, et praeguse korra juures paljud veduri- ja rongiteenijad ei saa puhkusi kasutada. Maksetakse neile ju puhkuse ajal ainult väike põhipalk, kuna tuntav osa palgast, mis kilomeetriraha ja preemia näol maksetakse, ära jääb. Samasuguses seisukorras olevat ka need teenijad haiguste puhul.

Kl. Johanson ja Niklas täiendavad eelkõneleja väiteid.

Kl. Kuulberg räägib selle vastu, toonitades, et preemiad ja kilomeetrirahad tulevad käesoleval korral võtta kui komandeerimise rahad, s. o. tasu väljasõitudeest, pealegi pole ju kõnesolevate teenijate põhipalgad väiksemad kui muude teenijate terve saadava palga summa.

Faktilise märkusena teatab kl. Prüggi, et veduri- ja rongiteenijatele on haiguste ja õnnetuste puhul terve palgasumma saamine ette nähtud.

Kl. Abramov ja Poobul teavad tõendada, et seda senini veel keegi pole saanud.

Tehakse ja võetakse vastu järgmised ettepanekud ja sooviavaldused:

„1) Kongress otsustab esineda sooviavaldusega, et veduri- ja rongiteenijatele maksetaks tasu vigastuste korral, puhkuste puhul üle 14 päeva ja pikaldaste haiguste korral, mitte üksi põhipalk, vaid keskmine teenistus.“

„2) Kongress avaldab soovi, et teistest teenistusaladest rongiteenistusse üle toodud teenijaid määratakse teenistusse algastmesse, s. o. noorema konduktori kohadele, millega ära hoitaks teiste välja-teeninud rongiteenijate õiguste kärpimise.“

„3) Kongress avaldab soovi, et ka rongiseadjad ja haakijad arvatakse kilomeetriraha saajateks ühel alusel veduriteenijatega, s. o. praegusel ajal 5 km. iga manöövrivõtmise eest.“

Jaamaametnikkude kutseühingu poolt avaldatakse protesti selle kohta, et hra Kuulberg on lasknud ennast valida „Side“ toimkonda ja revisjonikomisjoni ning kardetakse, et temal, kui revisjonikomisjoni liikmel, tuleb ennast revideerida.

Kl. Kuulberg ja tema rühma kaaslased on vastupidises arvamises.

Kuna ettepanekuid ei tehta, minnakse päevakorras edasi.

Kl. Johanson avaldab lootust, et raudteevalitsus kongressil vastuvõetud sooviavaldusi ja ettepanekuid arvesse võtab, milleks raudteevalit-

suse esitajad kongressil ka oma poolt lootust on annud.

Enam sõnasoovijaid ei ole. Sellega on kongressi päevakord läbi.

Lõpusõnaks kõneleb raudteeülem hra Reinok: Avaldab lootust raudteevalitsuse nimel, et kongressil vastuvõetud sooviavaldused vähemagi võimaluse juures täitmist leiavad, siinias pidades nende paljude tungivat vajadust ja otstarbekohasust. Keskühing peaks ise sealiures mõnegisugust aktiivset tööd juure andma: paljas teadandele kord on vähe, iga asja on vaja põhjalikumalt motiveerida; loodab täielist kaastööd Keskühingult. Väitab asjaolu, et kui Keskühing suudab raudteelaste teenistuses ja elus ettetulevaid võimalikke raskusi otstarbekohaselt lahendada, siis on ka raudteelastel kergem nende vastutusraskuste ülesannete täitmine, mis rahva, s. o. riigi, poolt meile usaldatud, nagu see seni on iga üksiku võimise piirides sündinud. Soovib kõigiti paremat tööd kordaminekut.

Kl. Niklas kõneleb veduriteenijate kutseühingu kongressi rühma nimel. Avaldab rõõmu ülesnäidatud üksmeele eest terve kongressi kestvusel. Eeldab veel kindlamat koostööd kõigi ühingute vahel, mis loomulikult kõiki üksteisest paremale arusaamisele viib ja seega igasugused lahkkelid kõrvaldab. Puudutab muuseas ka peatset rohket määralt põlevkivi tarvitusele võtmist vedurite kütmisel. Kui vedurijuht, tõendab ta selle täielist kõlblikkust tarvitamisel kõigil veduritel, niihästi kauba- kui ka reisirongides. Näeb selles riiklises eriti raudtee majanduslikus mõttes suurt edusammu.

Kl. Sallun paneb sadikutele südame peale — omavahelist informatsiooni tarvilisust, eriti häälekandja „Side“ tegelist toetamist ja temast kaastööga osavõtmist.

Kl. Pirn ja Liivak kõnelevad kõikide raudteelaste ühinemise ja organiseerimise tarvidusest. Tuleb püüda, et mahajääjad ja kõhklejad, keda praegusel ajal veel küllalt on, ka meie ridadesse asuks, et tõesti üks pere oleks.

Liikumiseosakonna ülem hra Reimann soovib kõigile ühisest sihist kinni pidada. Nagu raudteelasi ühesugune vormiriie väliselt ühiseks pereks teeb, nii peavad meie sihid, meie püüdmised ka ühised olema.

Kongressi juhataja hra Melencuk tänab kongressi liikmeid ühise üksmeelse töö eest, raudteevalitsusi kongressiruumide lubamise, sadikute teenistusest vabastamise ja igasuguse informatsiooni andmise eest.

Paneb ette — lõpetada kongressi tööd isamaahümniga.

Järgneb laul.

Kongress lõpeb kell 14.15.

Riigiteenijate hindamine tohiks kõrgem olla.

Olla riigiteenija, tohiks olla auasi. Olla riigiteenija, on vastutusrikka kohustuse enese peale võtmine, sest riigiteenijal peab eestkätt riigihuvi eesrinnas käima, mille juures tihti ka oma isikline varandus ohvriks tuleb tuua. Peale selle peab riigiametnik piiratud olema enesele lubamistes, sest teda kohustab ühiskondlises elus eeskujuks olemine. Meie riigiteenija ongi riigiteenistust kõrgelt kalliks pidanud, kuigi mitte auasjaks, kuid ennast piirates on ta oma jõudu pühendanud riigile, olles raskes majanduslises kitsikuses ja piiratud enesele lubamistes — riigitruu ametnik. Mis on veel suurem ohver, kui see, et kõike unustada, mida elu pakub oma mõnusustega ja jääda kannatlikult riiki teenima peaaegu mitte midagi palgana tasu saades. Need, kes on kutsutud riiki valitsema, rahva heakäekäigu eest hoolitsema, peaks seda hindama ja riigiteenijaid, kui suuremaid riigi alusmüüri tugesid aina õiglaselt kindlustama. Kas on meil kõik tehtud, et riigiteenijaid õiglaselt hinnata, siis peab vastama, et seda tehtud ei ole. Riigiteenijad on oma oskuse ja jõuga meie riigi õnnerikkalt 7. iseseisvuse aastale viinud, nad on mitte millestki teeäärast kokkukorjatest seda, mida meie iseseisvuse eitajad tee äärde jätsid, ametiasutused loonud.

Üks niisugustest riigiteenijate liikidest on raudtee, post ja telegraaf. Need liigid on meie iseseisvuse heitluses ja edaspidistes arenemise käikudes olnud tähtsamateks teguriteks. Kui need teenistusharud tähtsamateks teguriteks on tunnistatud, siis pidid nad ka erilist hindamist leidma. Kui aga võtame näituseks viimase ametnikkude ja vabateenijate liigitamise, siis kerkib küsimus, *m i s s u g u n e* õigluse mõõdupuu siin on tarvitamisel olnud? Jällegi võib üks vastus olla, et siin on arusaamatusega tegemist aga mitte õiglase jaotamisega. Näituseks: Riigikogu arveametnik, registraator, viimane palgaga 6200 mrk. kuus, — on riigiametnik, aga redigeerija, palgaga 9900 mrk.; käsutusametnik, palgaga 6200 mrk.; kantselei ametnik palgaga 5800 mrk., on vabateenijad. Sealsamas allpool, riigikantseleis — arveametnik palgaga 6200 mrk. ja registraator, palgaga 5800 mrk., on riigiametnikud aga Riigikogu käsutusametnik ja redigeerijad — vabateenijad. Riigikontrollis aga, peale ma-

sinakirjutajate, ühe uksehoidja ja kolme käskjala — kõik ametnikud.

Siseministeriumis ka kordnikud riigiametnikud. Kuidas olid hinnatud raudteelased siis, selleks olgu väike näide: Teedeministeriumi tehnika osakonna vanem tehnik palgaga 8700 mrk., joonestaja palgaga 5500 marka. Kaubandustööstusministeriumi tehnik-joonestaja palgaga 7700 mrk., raudteevalitsuse keemik palgaga 13.500 mrk., tee-ehituse tehnikud palgaga 6200—6800 mrk., eestöotegija palgaga 5300 mk., jaamaülemate abid IV, V ja VI järgus, palgaga 5500—5800 mk., kaubahoovi ülevaatajad, takseerijad I ja II j., rongijuhid reisirongides, samuti kaubarongides, vedurijuhid manöövri veduritel, telegrafistid II ja III j., kellameistrid, joonestajad, vanemad tehnika agendid, tehnikused II j. Posti-telegraafi ametnikud III-a, III-b, IV järkudes *kõik vabateenijad*; mõni üksik jaamaülem ja abi, samuti 23 reisirongi juhti, on kukkunud ametnikkude hulka. Otse tahtmata kerkib küsimus: mis vahe on III. järgu jaamaülema abi ja IV. V või VI järgu jaamaülema abi vahel? Mis vahe on 23 reisirongijuhi ja ülejäänud 23 reisirongi juhi vahel; mis vahe on rongi vedurijuhi ja manöövri vedurijuhi vahel. Esimesed on riigiametnikkudeks loetud ja teised vabateenijateks. Kas neil kõigil ei ole ühesugused kohustused peal, kas nemad ei pea kõike seda teadma, mida esimesed teavad? Kahtlemata teadvad ja peavadki teadma, Kuid miks nendel pole samu õigusi, mis esimestel on. Huvitavam on veel see, et telegrafistid I. j. on ametnikud ja järgmised astmed on juba vabateenijad! Need näitused kõnelevad selget keelt, et siin on ainult arusaamatute koguga tegemist, aga mitte põhimõttega.

Kui aga ise ühtlustamise komisjonis üleskerkinud vaielusi vaadelda, siis peab ütleva, et ka tulevikus vaevalt paremat jaotust loota on. Näiteks Rkl. Holberg liigitas ainult neid riigiametnikkudeks, kes riigivõimu teostavad ehk nende ligemad kaastöölised. Lõpuks pidi Holberg ise tunnustama, et minister on kõige suurem riigivõimu teostaja, kuid ametnikuks lugeda ei saa. Rkl. Luur pidas kõige vägevamaks riigivõimu teostajaks politseikordnikku, sest see talitavat ainult seaduse nimel. Seda seisukohta pooldati, peale rahvusvabameelsete ja sots.-demokraatide ka teiste

poolt. Kerkis küsimus, kas üldse ükski ametnik saab muidu tegutseda, kui mitte seaduse nimel. Näiteks vangivahid, tollivalvurid, metsavahid, siis peaks nad ju kõik ametnikud olema. Seal juures tähendasin mina, et portfellita minister püsib ilma seadusliku aluseta, samuti tema asjadevalitseja, siis tuleb neid ametnikkude hulgast kustutada ja vabateenijate hulka paigutada — nad võiks kuuluda hooaja teenijate hulka. Kui väelused palavamaks kujunesid, siis püüdis hr. Kornel mulle ette heita, et ma tahtvat üles näidata, et ma see kange mees olevatki, kes ametnikkude eest võitlevat ja seega tegevat demagoogiat ja tegi lõpuks ettepaneku, et üldse vabateenijad koosseisust välja jätta. Seega oleks kaks - kolmandikku raudteeteenijatest, üldse ka tsiviil seaduste alt välja visatud olnud. Sealsamas olid, raudtee ülem ja insener Jürgenson, kehtitasid õlgu, et kas hr. Kornel tahab tõesti raudteelasi ilma igasuguse riigiteenistuse seaduse kaitseta jätta. Jõeäär leidis, et sarnane ettepanek üldse tarvilikult hinnatud ei ole ega tohi vastuvõtmist leida. Lõpuks pikkade väeluste järele liukati üldse ametnikkude ja vabateenijate liigitamine tagasi ja endiselt jäätud kõik üheõigusliste riigiteenijate-na koosseisudes ettenähtud teenijad piisima. Härra teedeministri Virma käest küsides, et missuguste kaalumiste järele tema üldse niisuguse segase ja ebaõiglase ettepaneku on läbi lasknud, vastas härra Virma, et tema neid liigitusi õigeks ei pea. Siit võib järeldada, et minister ei ole tahtnud vastavate peavalitsuste ja osakondade ülemate arvamistele vastu seista. Nende soov on, nagu nad isiklikult mulle kõnelesid, et vähem ametnikke oleks ja rohkem vabapalgalisi, et kergem oleks vabateenijaid teenistusest vabastada.

Huvitav, kuidas vaadatakse teenijate peale, just kui oleks nad kõlbmata element ja tuleb küsida, kuidas on suutnud siis meie riik elujõudu tõsta sarnaste kõlbmata elementide najal. Inimesed on aastaid kümneid teeninud ja nüüd on need vabateenijateks sellepärast jäetud, et kergem lahti saada ja neist lahti tahtakse saada.

Rahaminister läks veel kaugemale ja tähendas, et raudtee, post ja telegraaf on

kommerts-ettevõtted, seega ei kuulunud enimem raudteeteenijad ametnikkude hulka ja vist ka nüüd ei tohiks sinna kuuluda. Kui nii, siis on seisukohad selged, ja ärge olgu üks vedurijuht ametnik ja teine vabateenija, vaid jäägu nad ühte liiki, siis ei sünnita valitsuse teenijaskonnas meekebedusi.

Lõpuks olgu tähendatud, et mõte, nagu oleks raudtee- ja postiteenijaid oma kvaliteedi poolest nõrgemad mõnest arveamtenikust ehk asjaajajast teistes ametkondis, on täiesti eksiarmamine. Raudtee- ja postiteenistus on üks raskematest ja tehnilisematest üldse riigis. Ei saa olla ühtegi ametnikku, kes ei ole saanud vastavat üld- ehk eriharidust.

Kui raudteeametnikkude teenistusse ei ole lubanud võtta haridusline tsens, siis ometigi on tema erieksami teinud teenistuse kätteõppimises ja üldhariduslistes teadmistes. Kui ta eksami on läbi teinud, on ta ka teenistusse vastu võetud. Iga raudteeametnik, samuti ka postiametnik võib arveamtenikuks olla, kuid ükski arveamtenik ei saa tulla posti ega raudtee telegrafistik, ametnikuks, jaamaüema abiks, rongijuhiks või vedurijuhiks, see on selge. Kui aga palkasid vaadata, siis on nad võrdlemisi arveamtenikkude palkadest maha jäänud, seega vist ka ei loeta neid ametnikkude hulka võtmiseks küpsetena.

Nii siis, kui meie riigiteenistust auameetiks tahame pidada ja tunnistame raskemaks teenistuseks üldse, siis ei tohiks need kes on kutsutud hoolitsema õigluse ja korra eest, mitte arvamisi jagama, et riigiteenijaid tuleks lahutada ametnikkudena ja vabateenijatena, vaid peaks neid kõiki, kes kindla iseloomuga teenistuskohta peavad, nagu jaamaülemad, nende abid, telegrafistid, vedurijuhid, rongide juhid, teemeistrid, eestõtegijad, konduktorid, posti-telegraafi ametnikud jne., jne., ilmtingimata ametnikkude hulka lugema, vabateenijateks võiks ainult need olla, kes juhusliste ja ajutiste tööde peale on kutsutud.

Tahaks uskuda, et uus ettepanek enam nii konarline ei ole, vaid rahuldab riigiteenijaid täies ulatuses.

Joh. Uibopuu.

Miks riigiteenijad kongressidel oma kohustustest ei kõnele?

Loodus on inimesele seesuguse iseloomu annud, et ta oma ebaõnnestunud ettevõtetes iialgi süü põhjust iseenda juures ei otsi, vaid ikka ja alati süü teise peale veeretab. Selle puudusega sünnib inimene ilmale ja selle peale vaatamata, et ta terve eluaeg ennast arendada püüab, järjest maiseid teadmisi juure omandades, ei suuda ta siiski surmani sellest puudusest vabaneda. Sarnane puudus ei ole mitte ainult üksikute kohta maksev, vaid selle all kannatavad terve ilma rahvad. Venelased kui fatalistlike iseloomuga rahvas, fikseerisid seda asjaolu klassilise vanasõnaga: „Eluaeg õpid, aga lollina sured,“ ja ka Salomon kinnitas kaudselt sedasama. Kui me vaatame tagasi nende aegade peale, kus meil tsaar valitses, siis võis märgata, et valitsuse ebaõnnestunud ettevõtetes olid alati juudid, süüdi. Siis edasi kommunaalnameestel — burshuid ja intelligents. Ka meie ajal leitakse igas asjas süüdlasi, mis rahva hulga ärevile ajab. Kuid meil ei ole siin tegemist juutidega, ei burshuide ega ka üksiku intelligentiga, vaid *riigiteenijatega*. Riigiteenija on Eestis see patuoinas, kellele igapäevaks kallale tükkib. Meie parempoolne ajakirjandus on selleks alati valmis, et iga vähematki sõnakest, mis riigiteenijaid mustaks, oma veergudel avaldada. Vähe ajakirjanduse kaudu tehtud etteheidetest, — asi on läinud isegi niikaugele, et üksikud rahvasaadikud Riigikogus on hakanud sama teed käima. Selle kohta leidsime ühes kohalikus ajalehes märtsi lõpul artikli pealkirjaga: „*Riigiteenijate liigitamise küsimus*,“ milles kirjeldati — rahvasaadik J. Holberg olla eelarve ühtlustamise komisjonis nurisenud, et riigiametnikud rääkida küll kongressidel õigestest, mida nad nõuavad, kuid mitte kohustustest; ta kinnitanud, et selle üle pole peetud nende koosolekutel ühtegi referaati. Mida hr. Holberg sellega öelda tahtis, jäi vähemalt minule kui väikesele riigiteenijale, täiesti arusaamatuks. Näib, nagu oletab hr. Holberg organisatsioonidel suurevaid võimupiire, kui seda seadused neile võimaldavad. Pean tähendama, et meil riigiteenija *kohustused* määrab kindlaks igas ametkonnas ametkonna juht, valvates ühtlasi ka nende kohustuste täitmise järele. Annab ju seadus ametkonna juhile õiguse kohustuste mittetäitmise eest süüdlasi

karistada, ilma et ta ametkonna teenijate organisatsiooniga, kes teadupärast, meie kongresside korraldajad on — ja kellelt hr. Holberg kohustuste asjus referaate nõuab — sõnakestki rääkida tarvitseks. Mina küsiks hr. Holbergilt, miks seda ülesannet, mida viimane ootab riigiteenijate kongressidelt, ei täida ametkondade ülemad? Kas on teenijad või teenijaskonna organisatsioonid neile selleks takistusi teinud? Arvan — vist mitte! Siin juures aga tahaks omakorda veidi selgitada ka seda asjaolu, mille üle meie lugupeetud rahvasaadik mures on, nimelt riigiteenijate kohustustest, ja ma võin tähendada, et selleks meil maksvad seaduse ja teenistuse kord võimalusi ei anna. Meil Eestis, vähemalt minu teada, on *üks ainukene seadus*, (pensioni seadus) mis *administratsiooni ja organisatsiooni koostöötamist* ette näeb. Kuivõrd meil ollakse ettevaatlikud korralduste maksmapanemisega, mis ette näeks administratsiooni koostöötamise ühes teenijaskonna organisatsiooniga, selleks väike väide. Läinud aasta sügisel töötas välja postiametkond ühes oma teenijate organisatsiooniga ametkonna teenijate ametjärkudes kõrgendamise süsteemi, kus muuseas ka ette nähtud teenijate esituse juurepääs administratsiooni töödele. (Kui asi kedagi huvitaks, siis võiks lugeda seda kava ajakirja „Side“ nr. 1 ja 2 tänavu aastal.) Kuid sellepeale vaatamata, et nimetatud süsteem, mida posti peavalitsuse teenijate kõrgendamiste juures osalt isegi käsitada lasknud, ei juleta seda siiski senini määrusena maksma panna.

Kui meie riigiteenistuse seadust vaatame, siis kerkib tahtmata küsimus keelele: Milles on praegune seadus endise Vene tsaari seadusest parem, või demokraatlisem? Meie riigiteenistuse seaduses pole teenijate esitusel teenijate saatuse otsusamisel sõnakestki kaasa rääkida lubatud, just niisama nagu tsaari ajal. Sellest siis ongi see tulemus, et riigiteenija meil raske riigivankri juures ainult eesli osa etendab, misjuures ta teiste patustuste koormat peab oma turjal kandma. Isegi Saksa keiser Villem omal ajal sai sellest asjast sootuks teisiti aru ja laskis karistada teisi isikuid aga mitte ülemust ennast. Kohtumõistjate hulgas ei puudunud ka teenijate esitus. Kui seda ei usta, siis oldagu

nii lahke ja vaadatagu Saksa keiserrügi distsiplinaarseadust. Seal ei näinud monark selles mingisugust revolutsiooni või võimu üleminekut, kui teenijate esitus teenijate karistamises võis kaasa rääkida. Sellest siis tulebki, et siin pidi juba teenijate *organisatsioon* samuti ka kohustusi seletama, sest et ta nende rikkumiste pärast, ise kohtumõistjate hulgas oli.

Sarnases asjas nähtakse aga meil tonti.

Pole siis ime, kui meil mõni ametasutus oma asjaajamise iselaadi sisse seadnud, mis otse inestama paneb.

Minul oli tarvidus Balti riikide riigiteenijate kongressi puhul andmeid koguda riigiteenijate tööpäeva pikkuse kohta ja kui ma selle ülesandega *politseipeavalitsusse* pöörasin palvega, teatada, kui pikk on politseiteenija tööpäev, seletas mulle peavalitsuse inspektor, et see olla öö-päeva kohta tervelt 24 tundi pikk. Sellest seletusest ma siiski aru ei saanud. Viimaks küsisin, kuidas on siis teistes Lääne-Euroopa riikides politseiniku tööpäev korraldatud, inspektor vastas mulle, „käisin küll väljamaal, kuid ei tulnud ettegi selle üle rääkida.“

Tulin sealt niisama targalt tagasi kui läksin. Alles pärastpoole, kui andmeid kogusin, selgus, et mõnes linnas olla politseinikkude tööpäev tõelikult nii organiseeritud.

Söögi toovad naine ehk keegi teine perekonnallige „mannerguga“ teenistusse järele ja öösel olla magamiseasemeks pööratud.

Ma arvan, et seesugustele riigiteenijaile vististi küll enam referaate *kohustuste* üle tarvis pole ette lugeda, sest et need peaks küllalt teenistuse juures selgeks õpetud olema. Võib olla, on sama hiilgavalt ka mõnes teises kohas kohustuste kandmine sisse seatud.

Niisugused olud ei distsiplineeri inimest mitte ainult vaimliselt, vaid isegi füüsiliselt. Meie nähes on ilma *referaaditagi* ülemused osanud küllaldaselt kohustuste eest hoolt kanda.

Austatud rahvasaadikule ütlesin, et Lääne-Euroopa riikides oli vanasti arvamised: Peeterburis jalutada valged jääkarud mööda uulitsaid; nii rumal ja metsik olla see maa ja kui meie riigiteenijate mõnitamine algatud viisil edasi kestab, siis saaks Lääne-Euroopa rahvad tingimata ka *nüüd* arvamisele, et Tallinna tänavatel ainult eeslid kõnnivad.

Need ettetoodud argumendid annavadki põhjust riigiteenijatele oma kongressidel ainult õigustest kõnelema, sest et see tänini liig piiratud on.

—1—

Veel postiasutuste koondamistest raudtee jaamadesse.

Raudtee ja postiametkonna teenijad on viimasel ajal närvilikkus tabanud, kuulda saades, et hulk raudtee ääres asuvaid postiasutusi kavatsetakse raudteejaamadega ühendada; seda naiivilikust suurendavad märksa veel alaline neid postiasutusi ja raudteejaame mööda ümberrändavad komisjonid. Kutseühisuse keskuhus on oma osakondadelt hulk proteste saanud, et viimane samme astuks ja ametkonna lõhkumise katsetele püüaks piiri panna. Postiasutuste ühendamine raudteejaamadega ei anna tõesti neid tagajärgi, mida kavade kokkuseadjad loodavad saada. Seda näitasid sarnased katsed Venemaal peale Kerenski aega, mis ebaõnnestusid. Nurjamineku põhjuseks olid mitmesugused asjaolud, peaaesjalikult aga tegelik elu ise tühistas need kavatsused.

Nende katsete kohta kirjutab „ühendus“ nr. 13 — 255. a. muuseas: „Läinud aastal kavatseti koosseisude vähendamise ja kokkuhoidmise otsuste mõningaid vähemaid postkontorid sulguda, kuid maakonna- ja vallavalitsuste vastuseismisel loobuti sellest. Praegu näib jälle vähemate

raudteeäärsete kontorite raudteejaamadesse agentuurina üleviimine möödapääsematu olevat. Nendes kontorites on harilikult üks teenija, harva kaks, kes üleviimisel vististi vallandatakse. Jaamülemale aga maksetakse agentuuri juhatuse eest kuni 5000 mk. kuus peale oma palga, kuna postkontori ülema kuupalk on ainult 5220 mk. kuus. Nagu näha, saab niisuguse võttega õige vähe kokku hoida, tihti vast ainult 1000 marka kuus, mis korteri ja kütte arvelt tuleb. Selle eest aga jääb hoogsalt suurenev maaposti korraldamine ripakile. Seepärast jäetagu agentuuritamine, seega ei hoita kuigi palju kokku, küll aga pannakse postiasi tagurpidi käima.“

Ülaltoodud mõtteid tuleb igaühel, kes postiasjandust vähegi tunneb, täiel määral pooldada. Seda kinnitavad ka Venes sel alal ettevõetud katsed, mida siin uuesti teostama tahetakse hakata.

See on asja üks kül. Teisest küljest ei saaks ju kellelgi mõtlejal inimesel selle vastu midagi olla, kui tõesti mõni postkontor raudteejaama ruumides enesele, kui iseseisev asutus, ruumid leiab, kui aga sellel kombinatsioonil ta-

gajärgi ei oleks, mis raskesti teenijate huvivid ei riivaks.

„Päevaleht“ nr. 96 — 25. a. kirjutab: „Tihti nurisetakse, et suurem osa postiasutustest maal ja vähemates linnades kitsastes ning nõuetele mitte vastavates ruumides töötama peavad, mis asjaajamise peale halvavat mõju avaldamata ei jäta. Postivalitsus on ruumide olukorra parandamiseks vastavaid sammusid astunud. Käesoleval aastal loodetakse üksikute maal asuvate postkontorite ruumide küsimust lahendada sel teel, et nad lähedal olevatesse raudteejaamadesse koondatakse.“

Kellel raudtee teenijatest ei oleks teada, kui võrd kitsad on jaamahoonete ruumid, isegi nii kitsad, et jaamade tegevust takistavad, rääkimata elukorterite andmisest jaama teenijatele riigi majades, mille tõttu teenijad on sunnitud sageli jaamast eemal eramajades enestele korterid üürima. Nüüd aga kuuleme, et postkontorite ruumide kriisi sellega lahendada tahetakse, et neid jaamaruumidesse üle viiakse. Hoopis isesugune ruumide kitsikuse lahendamise moodus.

Kuidas oleks see kombinatsioon võimalik ja milliseid reaalseid tagajärgi see annaks?

Postiasutusi oma väljaarenenud tegevusega, telegraafiga ja telefoni keskjaamadega, ei saa jaama ametruumi paigutada, vaid selleks peab eraldi ruumid olema, ehk jälle raudtee- ja posti-teenijad tuleks oma teenistuskohuste täitmisel nii võimata kitsastesse ruumitingimustesse asetada, et õhku hingamiseks ei jätkuks. Kust aga

lahedamaid ruume võtta? Ainuke võimalus, kui jaamahoones asuvad raudtee teenijad korterist välja aetakse. Ka maal olevate postkontorite teenijatel on kontori juures korterid. Igal kontoriülemal on postkontori juures tasuta teenistuskorter. Palgaseadus näeb tasuta korterid ette ainult siis, kui asutuse juures vastavad ruumid leiduvad. Kui nüüd postkontor raudteejaama viiakse, siis on selge, et ei postkontori ülem ega ka mõni raudtee teenija riigi korterit jaamaruumide kitsikuse tõttu ei saa, vaid neil tuleb enda kulul mujal korter muretseda. Nii raudtee- kui ka postiametkonna teenijad kannataksid nende katsete all majanduslikult rängasti. Ka asutuse juhtimine kaugel asuvast erakorterist oleks raskendatud ehk hoopis võimata. Need oleksid esimesed tulemused, mida postkontorite ühendamine või üleviimine raudteejaamadesse annab, ja mida teenijad — nii raudtee kui ka posti — oma turjal tunda saaksid. Teiseks ja väga tähtsaks tulemuseks oleks posti- kui ka raudteeasjanduse möödapääsemata halvenemine: on aabitsatõde, et üks ülemus ei suuda nelja üksikest suuresti erinevat ala — raudtee, post, telegraaf, telefon — hästi juhatada ja ajakohasel kõrgusel pidada. Eriti on posti ala oma mitmekesisusega ja väljamaaga läbikäimises keeruline ja nõuab suurt erioskust.

Teenijate kutseühisused peaksid eriti, nii riigi kui ka teenijate huvides, valvel olema, et ebaõnnestanud katseid Eestis kordama ei hakataks.

Poks.

Postiametkonna erasummadest.

Läinud aastal kerkis ootamata päevakorrale posti peavalitsuse erasummade asi, mis ulatas isegi ajakirjanduseni, kus sellest päevasündmus sai.

Teenijaskond ei seganud ennast asjasse taktiistel põhjustel, kuid jälgis huviga asjakäiku ja selle lõputulemusi.

Leiti, et erasummadega ei talitatud küllalt seadusepäraselt, mida aga toimepandud juurdlus ei kinnitanud ja see asi hiljem kohtuvõimude poolt ära lõpetati.

Lahtiseks jäi aga küsimus, kellele kuuluvad postiametkonna erasummad?

Riigikontroll asus seisukohal, et posti ametkonna erasummad kuuluvad riigi sisetulekute hulka ja nõuab nende üleandmist riigikassale. Kas riigikontrolli seisukoht on juriidiliselt põhjendatud, seda mina, kui mittejurist, ei tea. Et aga erasummade kuuluvuse küsimus se-

nini veel lahendamata. ehkki üle poole aasta seda juba lahendatakse, siis peab olemata, et riigikontrolli nõudmine juriidiliselt küll vist põhjendatud ei näi olevat. Postiteenijaskonna huvides oleks, et see küsimus peatset lahendamist leiaks, kuna teenijaskonna vaevaga ja otsekohesel kaastegevusel kogutud summad ka edaspidi teenijaskonnale jääma peaksid.

Viimast asjaolu arvesse võttes, tuleb selgusele jõuda, missugustest allikatest on tekkinud ametkonna erasummad ja missugusteks otstarveteks neid on kasutatud.

Juba Eesti posti algpäevist peale on postiasutustes müügil, päale sunduslikkude postivahendite, veel eravahendid ehk eraartiklid, nagu piltpostkaardid, kirjaümbrikud, postpaber jne. Viimaste hulka kuuluvad ka seltskondlikkude organisatsioonide ja asutuste loteriipiletid. Eraartiklite

müümist toimivad postiametnikud vabatahtlikult oma otsekoheste kohuste täitmise kõrval. Eelnimetatud vahendite müügist saadud puhaskasu moodustab erasumma, millest eelpool jutt.

Kõige õiglasem oleks need summad aasta lõpul otsekohe teenijaskonnale välja jagada gratifikatsioonideks, nagu tehakse paljus teistes ametkondades, näiteks politseis, maksude ametis, Eesti Pangas jne. Kuid postiametkond, eesotsas posti peavalitsusega, on leidnud otstarbekohasema kasutamismooduse, — on määranud need summad kultuur-humanitaar sihtide saavutamiseks. Erasumme kasutati senini teenijaskonna raamatukogude toetamiseks, kursuste korraldamiseks, õnnetute juhtumiste korral toetuste andmiseks, laenukassade toetamiseks jne. jne.

Juba „õndsas“ Vene valitsuse ajal figuureerisid postiametkonna erasummad (spetsialnie sredstva), mis olid ringkonnäilema kontrolli all ja kust välja anti teenijaskonnale abirahasid mitmesugustel juhtumistel.

Kui riigikontrolli nõudmisel eelnimetatud summad posti peavalitsuse käsutusest ära võetakse ja riigi sissetulekuteks arvatakse, siis kaovad need summad edaspidi automaatselt ära, sest et neid koguda ei ole enam teenijaskonna huvides.

Kavatsetakse ehk eraartiklite müüki teenijaskonnale sunduslikuks teha, siis tuleks, loogiline olles, ka veel teisi lisafunktsioone postiametniku pääle panna, nagu näiteks tshekipiirituse müük j. m. See ei oleks liialdamine, kui arvesse võtta, et tempelmarkide müük ammugi postiasutustes sisse on seatud, millel ometigi postiasjandusega midagi ühist ei ole. Samuti leitakse tarviliseks vekslipaberi müüki postiasutustele kohustavaks teha.

Neid funktsioone ja ka teisi veel lisaks võiks ju postiasutused edukalt täita, sest postiteenija tööd ei põlga, vaid on sellega harjunud ja kokku kasvanud.

Kuid postiteenijal on samad nõrkused, kui kõigil inimestel: ta tahab oma töö eest tasu saada, eratöö eest eratasu, mida siin mitte kahe silma vahele ei võiks jätta.

Kavatsus eelnimetatud erasumme teenijaskonnalt ära võtta ja riigi sissetulekute hulka arvata ei too riigikassale mingit tulu, kuna kavatsuse elluviimine nende summade olemasolu edaspidi küsitavaks teeb ja pääle selle teenijaskonna meeleollu kibeda maigu jätab. Erasummad jäägu ka edaspidi posti peavalitsuse käsutusse, kus neid terve teenijaskonna huvides kasutada võiks.

H—ik.

Raudteelaste töötingimused mitmesugustel maadel.

Läti raudteelaste uus palgaastmete jaotus.

Läti raudteelaste liidu ajakiri „Dzelzscelnieks“ toob Läti raudteelaste palga kategooriate kava, mis ametkondade vahelises komisjonis hiljuti vastu võeti. Uue jaotuse järele kuuluvad VIII. kategooriasse: Riia I jaamaülem, Riia kaubajaama ülem, noorem juriskonsult abi, materjaalide pealadu juhataja, II. järgu teedejaoskonna ülema abi, II. järgu masinajaoskonna ülema abi, 1. järgu peadepoo juhataja, raamatupidamise instruktor, metsatööde juhataja, 1. järgu lauavabrikute juhatajad, peakassahoidja Riias, eksploatatsiooni revident, 2. järgu varust. osakonna juhataja, finanside revident, apteekide juhatajad ja direkts. remonttöökodade juhatajad.

IX. kategooriasse kuuluvad: vanem telegr. mehaanik, 1. järgu büroo juhataja, telegr. jaoskonna juhataja, 1. järgu mater.

ladude juhataja, 1. kl. jaamaülem, peavalitsuse kantselei juhataja, tariifide kalkulaator, 2. järgu peadepoo juhataja, joonistusosakonna juhataja, vanem liikumise korraldaja raudtee peavalitsuses, 1. järgu vanem teemeister, vanem metsapraaker ja 1. järgu osak. juh. abi peatehastes.

X. kategooriasse kuuluvad: finanside ja eksploatat. direkts. juurduse agendid, peavalitsuse kantselei juhataja, liini kontori ülem, metsapraakerid, raudtee peaval. materjaalide pealadu juhataja abi, peakasapidaja abi, vanem teemeister, 2. järgu teemeister Riga I, hoonete valitseja Riga I, materjaalide muretsemise jaoskonna juh., välja kitsarööpalise raudtee juhataja, depoo ja töökodade vanem meister, 2. järgu büroo juhataja, 2. kl. jaamaülem, masinist-instruktor, 1. järgu peadepoo korraldaja, 1. järgu vahetuse depoo juh., jaamaülema vanem abi väljaspool ja 1. klassi jaamades, konduktorite brigaadide juh.

Riias, liikumise korraldaja raudtee peavalitsuses, 2. kl. jaama reservi ülem ja provisor abi.

XI. kategooriasse kuuluvad: 1. järgu depoo ja töökodade meistrid, vanem elektrotehnik, vanem bagaashi kassapidaja Riga I, vedurite revident väljaspool ja 1. kl. jaamaülemate abid, 1. järgu teemeister, 1. järgu vedurijuht, 1. järgu hoonete valitseja, 2. järgu ladude juh., 3. kl. jaamaülem, 2. järgu pöör-depoo juh., vanem kaupade hindaja, peavalitsuses, 2. järgu peadepoo korrapidaja, Riga I telef.-telegr. jaama juh. ja liikumise korraldaja eksploat. osakonnas.

XII. kategooriasse kuuluvad: vanem kassapidaja-väljamaksja, kaubahoovi juhataja, rongide revident, 2. järgu depoo ja töökodade meister, vanem pileti kassapidaja, 1. järgu takseerija, 1. järgu tehniline agent, IV. kl. jaamaülem, 2. kl. jaamaülema abi, 2. järgu vedurijuht, teede jaosk. varahoidja, konduktorite brigaadide juhataja, 1. järgu elektrotehnik, 1. järgu vahetuse agent, 2. järgu teemeister, 1. järgu kaubakassapidaja, 1. järgu vahetuse depoo korrapidaja, depo montöör, 1. järgu jaamaülema reservabi (XII. ja XIII. kat.), peavalitsuse majavalitseja, konstruktorid-joonistajad ja vanem velsker.

XIII. kategooriasse kuuluvad: 2. järgu majavalitseja, kassapidaja ja raha sissekasseriija, varustusosakonna kümnik, 2. järgu pöördepoo korrapidaja, ladude ülevaataja, kaalude montöör, kaubaladu ülevaataja, sildade, signaalide, veevärgi, pumpade ja tsentralisatsiooni montöörid 2. järgu kaupade takseerija, 3. järgu vedurijuht, 2. järgu kassapidaja, 3. ja 4. kl. jaamaülemate abid, vanemad vahetus telegrafistid Riga I ja vanemad telegrafistid, 2. järgu üleande agent, 3. järgu teemeister, vanem korraldusametnik, brigaadide korraldaja, liiprite imbutamise hoovi ülevaataja, tööriistade ladu ülevaataja, gaaside meister, velskerid, ämmaemand-velsker, 2. järgu elektrotehnik, 2. järgu jaamaülema reservabi, 1. järgu rongijuht reisijate rongil ja 1. järgu pileti ning bagaashi takseerija.

XIV. kategooriasse kuuluvad: ämmaemand, masinate jaoskonna ladu ülevaataja, peatöökodade ja 1. järgu depoo tabelite pidaja, Punase Risti öde, varahoidja, pileтите kontrolöör, peatehaste hoovi ülevaataja, 1. järgu vedurijuhi abi, 1. järgu laekahoidja, teadete büroo juhataja, korraldusametnik, 2. järgu rongijuht reisijate rongil, liiprite imbutamise vanem masinist, varahoidja brigaadi juhataja juures, 2. järgu pileti ja bagaashi takseerija, korrektor, telefonistid Riga I ja vanem vagunite järelevaataja.

XV. kategooriasse kuuluvad: vedurite brigaadi korraldaja, 2. järgu vedurijuhi abi, 1. järgu eeltöötaja, 1. järgu rongide kokkuseadja, keskkütte masinist, 1. järgu telegrafist, tabelipidaja, kaubarongi juht, 1. järgu kaaluja, 2. järgu kassapidaja, määrivate brigaadi korraldaja ja jaama vedurijuht.

XVI. kategooriasse kuuluvad: vagunite järelevaataja (16. ja 17. kat.), 3. järgu vedurijuhi abi, 2. järgu telegrafist, vagunite määrija, aednik, vanem materjalide väljaandja, 2. järgu rongide kokkuseadja, 1. järgu signalist, 2. järgu liinil eeltöötaja, konduktor-jaotaja, bagaashi konduktor, 2. järgu kaaluja, vanem konduktor, vee-pumpade masinist, elektromontöör, desinfektor, 1. järgu kassa valvur, 1. järgu telefonist ja vanem konduktor reisijate rongil.

XVII. kategooriasse kuuluvad: vagunite haakija, jaama vedurijuhi abi, vanem tuletõrjuja, veduri katla pesija, korstnapühkija, kütja, Dvinski elektri keskkütte kütja, 2. järgu signalist, konduktor reisijate rongil, vanem roopaseadja, 2. järgu kassa valvur, kaubarongi konduktor, 2. järgu telefonist ja 1. järgu remonttööline.

XVIII. kategooriasse kuuluvad: materjalide väljaandja-saatja, 3. järgu kassa valvur, perroni valvur väljaspool kl. ja 1. kl. jaamades, 1. järgu roopaseadja, pileтите lugeja triikikojas, 2. järgu vanem remonttööline ja veduri saatja.

XIX. kategooriasse kuuluvad: remonttöölised, 2. järgu roopaseadjad, töölised ja tähtsamate ülesannetega valvurid.

A. Tr.

Omas asjas.

Mäletavasti tekkisid möödunud aasta kestel raudteelaste kutseorganisatsioonide peres „Side“ toimetuse küsimuses mõningad lahkkelid, mis asja nükaugale viisid, et sellest mitu korda ägedat kõneainet sai, isegi Keskkühingu juhatause koosolekutel. Ühelt poolt sooviti näha „Side“ vastutava toimetaja kohal isikut, kel raudteeteenistus mitte tähtsaim eluülespidamise küsimus ei oleks, et viimane seega oma tegevust avameelsemalt ning julgemalt võiks üles näidata, kui see võimalik tol korral, kui toimetaja teenistusega seotud ja palgeline raudteeametnik on, nagu senini. Muuseas puudutati mitu korda ka senise toimetaja usalduse küsimust — tema erapooleluse suhtes: toodi ette arvamisi, et tema kõike kirjatükke „Sidesse“ ei paigutata ehk avaldada neid lühendatult. Teiselt poolt leiti need etteheited põhjendamatuks, kuid vaielused kestsid kuni käesoleva aasta kongressini. Et kongress siiski häälteenamusega otsustas „Side“ toimetuses tarvilisi muudatusi teha, siis tuli Keskküh.

juhatusel seda otsust ka teostada. Vaieluse all olev küsimus on nüüd lahendatud sellega, et „Side“ järgmisest numbrist saab allakirjutama vastutava toimetajana mitte raudteelane, vaid väljaspoolt raudteelaskonda kutsutud isik. Peale selle on toimetuse koosseisu täiendatud veel ühe tegev-toimetajaga raudtee alalt, kuna endine vastutav toimetaja A. Michelson tegevtoimetaja kohale jäi. Järelikult oleks vastutav toimetajaks „Side“ nr. 6. algades härra V. Viidas; üks tegev-toimetaja raudtee alalt A. Michelson, (aadress endine); teine — K. Sallun (aadress Kopli kütteladu) ja posti alalt J. Koff (aadress endine).

Lootuses, et meie häälekandja tegevus nüüd rohkem edukamaks kujuneb, kui senini, tahab uus toimetus selleks pühendada oma paremat tahet, ning jõudu, kuid ühtlasi sellega palub toetust ka kaastöolistelt ning lugejate ringkonnalt.

„SIDE“ toimetus.

Kirjad toimetusele.

„Side“ toimetusele!

Palun lugupeetud „Side“ lähemas numbris lahkesti järgmist öiendust avaldada:

„Side“ l. a. nr. 8 ilmus endise posti peavalitsuse ülema H. Rikand'i „kiri toimetusele“, kus muuseas posti peavalitsuse erasummade väljaminekute kirjelduses öeldakse: „a) peavalitsuses (J. Keks — riigikontrolli revidendi k. t. ja peavalitsuse erasummade kaasrevideerija — 9500 mk., ametnikud Kadaja, Tieseln, Vark jne.)“

Esiteks pean eksiarvamiste ärahoidmiseks teatama, et mina, kui riigikontrolli revidendi k. t., posti peavalitsuse erasummast mingisugust ergutusraha saanud ei ole, küll aga kui posti peavalitsuse majandusladu juhataja, millist ametit ma enne riigikontrolli teenistusse astumist pidasin.

Teiseks, jääb minule arusaamatuks, mispärast hra Rikand mind just nimelt riigikontrolli revidendi kohuste täitjana tahtis ergutusraha saajana näha ja milleks see etteheide „ja peavalitsuse erasummade kaasrevideerija“? Kas tõesti selleks, et näidata, kui mõistmatu ja tänamatu inimene võib olla: on ikkagi ergutusraha saanud,

aga selle peale vaatamata tuleb veel revideerima! Milline häbematus! Eks ole?

On see nõnda, siis olen sunnitud konstateerima meie vaadete põhjalikku lahkuminekut ja tõsiselt kahjatsema hra Rikand'i armutut enesepaljastust.

Kõige austusega J. Keks.

„Side“ toimetusele!

„Sides“ nr. 1 k. a. avaldatud kirjatüki „Riigikontroll pühendagu oma jõudu rohkem tõsisemaile töödele“ kohta palun riigikontrolööri ülesandel järgmist seletust avaldada:

Riigikontroll on töörohkuse tõttu seni loobunud telefoni kaugkõnede registreerimislehtede revideerimisest, mõttega — neid ainult erakorraliselt, vajaduse korral, revideerida. 1924. aasta algul pidas riigikontroll tarviliseks ühe kuu ja nimelt märtsi 1924. a. registreerimislehti revideerimiseks välja nõuda.

Võrdluseks selgus, et: 1) keskjaamadest oli märtsikuu jooksul registreerimata kaugkõnesid Tallinna läinud — 1013, 2) keskjaamadest oli sama aja jooksul registreerimata kaugkõnesid teistesse sihtjaamadesse läinud — 130, 3) mõnel

juhtumisel oli kõnekestvus märkimata ja veel teised puudused.

Puuduste üle teatas riigikontroll posti peavalitsusele ja palus välja selgitada, mis põhjustel on lähtejaamadesse kõned registreerimata antud, ning tegi ettepaneku — registreerimata kõnede eest sisse nõuda vastavad kõnemaksud. Riigikontroll ei ole seni oma kirja peale posti peavalitsuselt vastust saanud ja ei tea, missugused põhjused on registreerimata kõnede andmiseks mõõduandvad olnud.

Pea tähendama, et see oli *esimene kaugkõnede täieline revideerimine viie aasta jooksul* ning ajakohaselt läbi viidud, sest revideerimisele võeti otse möödunud aruandekuu materjal. Postiametkonna telefoni tulud koosnevad küll mõnekümne margalistest kõnemaksudest, kuid aastane kaugkõnede läbikäik annab suure summa —

1924. a. eest mk. 36.067.465.—, mille revideerimisest riigikontroll arusaadavalt täiesti loobuda ei või.

Kirjasaatja nuriseb, et kõnede revideerimise tagajärjel on kahtlus temale lähedal seisva keskaama peale langenud. See on täieline eksiarusaamine, — riigikontroll ei ole kedagi kahtluse alla pannud, — riigikontroll on ainult konstateerinud neid puudusi, mis tema ettepanud dokumentidest leidis.

Väikestest üksikutest maksudest kogunevad riigi eelarves kümned ja sajad miljonid. Riigi rahalist seisukorda silmas pidades, peab riigikontroll oma kohuseks ka neis asjus aegajalt revideerimist ette võtta ja korralikku asjaajamist nõuda.

Kantselei juhataja a. k. t. (Allkiri.)
Sekretär. (Allkiri.)

Vastutav toimetaja: A. Michelson.

Väljaandja: Eesti Raudteelaste Keskühing.
Trükitööstuse o.-ü. „Waba Maa“ trükk, Tallinnas.

A/s „EXTRAKTOR“

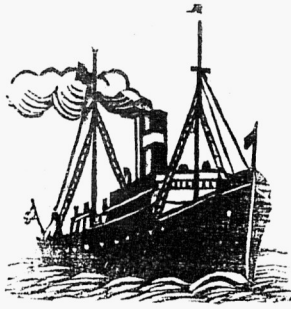
TAIMEVÕI ja ÕLIDE VABRIKUD.

Tallinn, Teliskivi tän. 9. -- Kõnetr. 29-03.

Valmistab ja pakub jällemüüjatele ning tarvitajatele

— TAIMEVÕID —
„EXTRA“ ja „PRIMA“

Iseäralikult puhastatud ja maitsevat PÄEVALILLE
ÕLI. Seebivabrikutele puhastatud ja puhastamata
KOOKUSRASVA. LINAÕLI, VÄRNITSAT j. m.

Balti Päästeseltsi Eesti Rannasõidu Liini

Tel. 16-85

aurulaevad peavad ühendust:

Tel. 16-85

A-1. „EESTIMAA“

kapten Vageström.

Rohusadama—Kuivastu—Kuresaare liinil:

Väljasõit Rohusadamast üle Kuivastu Kuresaare iga laupäeva ja teisipäeva õhtul kell	20.30
Jõuab Kuresaarde iga pühapäeva ja kesknädala hommikul kell	6.
Väljasõit Kuresaarest üle Kuivastu—Rohusadama iga esmaspäeva ja kesknädala õhtul kell	17.30
Jõuab Rohusadama iga teisipäeva ja neljapäeva hommikul kell	3.

A-1. „GRENEN“

kapten Oengo.

Tallinna—Kuivastu—Virtsu—Kuresaare—Pärnu liinil:

Väljasõit Tallinnast iga reede päeval kell	12.	Väljasõit Pärnust iga teisipäev kell	12.
„ Kuivastust iga laupäeval kell	24.	„ Virtsust „ „ „ „	18.
„ Virtsust iga laupäeva hommikul kell	2.	„ Kuivastust iga teisipäev kell	20.
Jõuab Pärnu iga laupäeva hommikul kell	7.	„ Heltermaalt „ „ „ „	24.
		Jõuab Tallinna iga kesknädalal kell	8.

Märkus: Iga kuu kaks korda sõidab „Grenen“ Tallinnast minnes üle Kuresaare — Pärnu. Jõuab Kuresaarde laupäeva hommikul kell 6 ja sõidab edasi Pärnu pühapäeva hommikul kell 6. Jõuab Pärnu pühapäeval kell 14.

A-1. „VOLDEMAR“

kapten Rukholm.

Tallinna—Kärdla—Heltermaa—Taaliku—Triigi—Sõru liinil:

Väljasõit Tallinnast iga teisipäeva hommikul kell	8.	Väljasõit Sõrult iga neljapäeva hommikul kell	5.
„ Kärdlast „ keeknädala „ „	5.	„ Triigilt „ „ „ „	7.
„ Heltermaalt iga „ „	9.	„ Taalikult „ „ „ „	10.
„ Taalikult iga kesknädalal „ „	14.	„ Kärdlast „ „ „ „	18.
„ Triigilt iga kesknädalal „ „	16.	Jõuab Tallinna iga reede hommikul „ „	7.
Jõuab Sõrulle „ „	18.		

Märkus: Kui laeva tarvitajaid Sõrulle liiga vähe, sõidab laev ainult kaks korda kuus Sõrulle.

Lähemaid teateid annavad: Balti Päästeseltsi Eesti Rannasõidu Liini kontor, sadamas, Viktooria sild nr. 3, tuba 2 ja 4.

AGENDID: Haapsalus: hr. E. Laine, tollimaja, tel. 15. Kuivastus: hr. T. Kolk, tel. 8. Kuresaares: Tööstus-Kaubandus Aktsiaselts Joh. Kahu & Co., Kauba t. 14, tel. 5. Pärnus: hr. Hans Diedrich Schmidt, tel. 93. Kärdlas: hr. Herbert Schmidt, kalevivabrik. Heltermaal: hr. Joh. Vilu. Taalikul: hr. J. Ammermann. Triigil: hr. G. Medri. Sõrul: hr. P. Leisberg. Virtsus: hr. V. Kaevats, tuletorn. Kihelkonnal: hr. M. Höbenik.